

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Bakalářská práce

2017

Filip Krumphanzl

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Filip Krumphanzl

**Mediální obraz letu Apolla 11 v dobovém
československém tisku**

Bakalářská práce

Praha 2017

Autor práce: **Filip Krumphanzl**

Vedoucí práce: **PhDr. Petr Bednařík, Ph.D.**

Oponent práce:

Rok obhajoby: 2017

Bibliografický záznam

KRUMPHANZL, Filip. *Mediální obraz letu Apolla 11 v dobovém československém tisku*. Praha, 2017. 53 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Petr Bednařík, Ph.D.

Abstrakt

Práce se zabývá mediálním obrazem letu Apolla 11 na Měsíc a zpět, a to včetně dní, které se udály bezprostředně před událostí a po ní. Konkrétně jde o vyobrazení, jak ho poskytly tři tehdejší československé deníky – Rudé právo, Mladá fronta a Svobodné slovo v měsících červenci a srpnu roku 1969.

Práce mimo jiné zkoumá, zdali se zmíněné deníky dopustily zkreslování fakt či jinak interpretovaly realitu vymezené události za účelem očernění ideologického nepřítele, jinými slovy, zdali byly ideologicky zaujaté. Otázka je nasnadě, neboť Spojené státy ve stejnou dobu byly ve vyostřeném vztahu se zeměmi východního bloku, především pak Sovětským svazem, který měl vlastní kosmický program. Kapitoly vysvětlující mezinárodní situaci, úlohu vesmírného programu ve studené válce i podmínky československých médií v době letu jsou součástí teoretické části.

Tato práce může sloužit jako doplnění dosud známých skutečností o tom, jak v době vrcholící studené války československá média sloužila k účelům propagandy. Díky podrobné analýze zkoumaného materiálu je pak možné odlišit nejenom jak, ale také s jakou intenzitou konkrétní deník o události informoval.

Abstract

This bachelor's thesis focuses on media image of the Apollo 11 spaceflight to the Moon and back, including the days right before and after the event. In particular, it is about the image as it was depicted by a three contemporary Czechoslovak daily newspapers – Rudé právo, Mladá fronta and Svobodné slovo in the months of July and August of 1969.

Among other things, the work examines whether forenamed newspapers distorted the facts or otherwise misinterpreted the reality that would denigrate the ideological enemy. In other words, whether they were ideologically biased. It is only logical given that the United States was in a state of high alert with the Soviet Union which had its own cosmic programme. The chapters explaining the international situation, the role of the space program in the Cold War and the conditions of Czechoslovak media back then are part of the theoretical part.

This work can serve as an addition to the previously known facts about the propaganda purposes of the Czechoslovak press during the culmination of the Cold War. Due to the detailed analysis of the

material, it is possible to distinguish not only how but also the intensity of every specific newspapers about the event.

Klíčová slova

Apollo 11, vesmírný závod, Měsíc, ideologické zaujetí, kvalitativní analýza, mediální obraz

Keywords

Apollo 11, space race, the Moon, ideological bias, qualitative analysis, media image

Rozsah práce: 91 149 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 15. 5. 2017

Filip Krumphanzl

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval zejména panu PhDr. Petru Bednaříkovi Ph.D. za podnětné rady a pečlivý dohled nad průběhem práce.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Filip Krumphanzl

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2014

E-mail diplomantky/diplomanta:

filip.krumphanzl@gmail.com

Studijní obor/forma studia:

Žurnalistika, prezenční

Předpokládaný název práce v češtině:

Mediální obraz letu Apolla 11 v dobovém československém tisku

Předpokládaný název práce v angličtině:

Media image of the Apollo 11 spaceflight in the Czechoslovak press

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: *ZS 2012/2013*):

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2017

Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků):

Astronauti Neil Armstrong a Edwin Aldrin vstoupili 20. července 1969 – jako vůbec první lidé – na povrch Měsíce. Stalo se tak v rámci americké vesmírné mise Apollo 11. Třetí člen výpravy, Michael Collins, mezitím čekal ve velitelském modulu na měsíční oběžné dráze. Závod v dobývání vesmíru všeobecně patřil k vlajkové disciplíně studené války, a byl tak často využit i v propagandě. V této bakalářské práci se ale zaměřím na to, jak byl tento, v první řadě, americký úspěch prezentován ve třech tehdejších československých denících – Rudé právo, Mladá fronta a Svobodné slovo. Pokusím se zjistit, jak tato média žurnalisticky přistupovala k tomuto počínu ideologicky zneprátené strany. V teoretické části se pokusím zahrnout údaje z několika knižních titulů, s jejichž pomocí dokreslím faktický průběh události.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

ÚVOD

1. DĚJINNÝ KONTEXT

1.1 Studená válka

1.1.1 Studená válka obecně

1.1.2 Úloha vesmírného programu ve studené válce

1.2 Americký vesmírný program Apollo

1.2.1 Vytyčení cíle

1.2.2 Přípravné lety

1.2.3 Apollo 11 – přistání na Měsíci

1.2.4 Další úspěšné mise Apollo na Měsíc

1.2.5 Neúspěchy

1.3 Mediální situace v Československu

1.3.1 Mediální situace

1.3.2 Charakteristika deníku RP

1.3.3 Charakteristika deníku MF

1.3.4 Charakteristika deníku SS

2. MEDIÁLNÍ OBRAZ UDÁLOSTI

2.1 Analýza

2.2 Rudé právo

2.2.1 Období před přistáním

2.2.2 Období přistání a po něm

2.3 Mladá fronta

2.3.1 Období před přistáním

2.3.2 Období přistání a po něm

2.4 Svobodné slovo

2.4.1 Období před přistáním

2.4.2 Období přistání a po něm

ZÁVĚR

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):

Zpracovávat budu 3 deníky – Rudé právo, Mladou frontu a Svobodné slovo. Všechny v období měsíců červenec a srpen roku 1969.

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Jako hlavní metodu pro zpracovávání jsem zvolil kvalitativní analýzu. Na jejím základě se pokusím poskytnout mediální obraz vesmírného letu Apolla 11 na Měsíc a zpět. Zároveň budu srovnávat způsob referování o události tří tehdejších deníků.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

VÍTEK, Antonín: Stopy na Měsíci. Praha, Český rozhlas Leonardo, 2009

Publikace se věnuje vesmírnému programu Apollo. Jejím obsahem jsou upravené reportáže z československého časopisu Letectví a kosmonautika.

PACNER, Karel: Tajný závod o Měsíc. Olomouc, Bohemia, 1997

Kniha o soupeření ve vesmírném závodě mezi Spojenými státy a Sovětským svazem. Zároveň připomíná i důvody zaostávání Svazu v tomto souboji.

PACNER, Karel: Kolumbové vesmíru (díl 1). Praha, Paseka, 2006

Souhrn teoretických koncepcí i realizovaných vesmírných pokusů. Publikace se věnuje i zlomovým událostem, jako první let člověka do vesmíru a též dobytí Měsíce (včetně příprav na tuto výpravu).

TOUFAR, Pavel: Člověk na Měsíci. Brno, Moba, 2003

Pozoruhodná publikace, v níž autor píše o přípravách a průběhu kosmického letu na Měsíc. Autor zároveň polemizuje s teoriemi, dle kterých Američané na Měsíci nepřistáli.

HENDL, Jan: Kvalitativní výzkum. Praha, Portál, 2016

Kniha obsahuje informace a názorné rady o tom, jak správně přistupovat ke kvalitativní analýze dat. Shrnuje též vyhodnocovací postupy výzkumů.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

ŠVANCARA, Marek: Apollo – člověk na Měsíci. (diplomová práce) Praha: Univerzita Karlova. Filozofická fakulta. Ústav světových dějin. 2010

Datum / Podpis studenta/ky

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předeepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

.....
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE NA IKSŽ VEDOUCÍ PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Obsah

ÚVOD	2
1 DĚJINNÝ KONTEXT	4
1.1 Studená válka	4
1.1.1 Studená válka obecně.....	4
1.1.2 Úloha vesmírného programu ve studené válce.....	4
1.2 Americký vesmírný program Apollo	5
1.2.1 Vytyčení cíle.....	5
1.2.2 Přípravné lety	6
1.2.3 Apollo 11 – Přistání na Měsíci	7
1.2.4 Další mise Apollo	9
1.3 Mediální situace v Československu	9
1.3.1 Mediální situace	9
1.3.2 Charakteristika deníku Rudé právo	11
1.3.3 Charakteristika deníku Mladá fronta.....	13
1.3.4 Charakteristika deníku Svobodné slovo	14
2 MEDIÁLNÍ OBRAZ UDÁLOSTI	16
2.1 ANALÝZA.....	16
2.2 RUDÉ PRÁVO	17
2.2.1 Období před přistáním	17
2.2.2 Období přistání a po něm.....	20
2.3 MLADÁ FRONTA	23
2.3.1 Období před přistáním	23
2.3.2 Období přistání a po něm.....	25
2.4 SVOBODNÉ SLOVO	27
2.4.1 Období před přistáním	27
2.4.2 Období přistání a po něm.....	29
ZÁVĚR	32
SUMMARY	34
POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY	36
SEZNAM PŘÍLOH	41
PŘÍLOHY	42

ÚVOD

V neděli 20. července 1969 vstoupili vůbec první lidé na povrch jediného přirozeného zemského satelitu, Měsíce. Zatímco třetí člen americké vesmírné mise Apollo 11, Michael Collins, čekal ve velitelském modulu na měsíční oběžné dráze, astronautům Neilu Armstrongovi a Edwinu Aldrinovi se podařilo projít se po povrchu, zdokumentovat okolí, nabrat půdní vzorky, rozestavit vědecké přístroje a vztyčit americkou vlajku. Všichni tři astronauti se posléze úspěšně vrátili na Zemi.

Událost, která se stala již před necelým půlstoletím, dodnes představuje jeden z vrcholů vyspělosti člověka jako druhu. I pro mě cesta Apolla 11 symbolizuje obdivuhodný technologický a myšlenkový posun, což je hlavní důvod, proč jsem si téma vybral.

Odborníci i laická veřejnost v dekadách po prvním přistání na Měsíci snad oprávněně věřili, že cesty do vesmíru budou co nevidět samozřejmostí a že osídlíme i cizí planety. Tato představa se mimo jiné silně promítla i do umění. Smutným faktem nicméně zůstává, že se nic z těchto velkolepých plánů nestalo. S pádem železné opony nebylo třeba nikoho ideologicky trumfovat a veškeré jiné vesmírné cíle byly příliš nereálné. Takže ačkoliv sny o osídlení zbytku vesmíru zůstaly, nebylo, kdo by je naplnil.

Závod v dobývání vesmíru všeobecně patřil k vlajkové disciplíně studené války, a tak když Američané své ideologické soky roku 1969 jednoznačně předčili, vyvstala pro politiky a média východního bloku otázka, jak tento v první řadě americký úspěch prezentovat.

V této bakalářské práci je proto mým cílem podat mediální obraz mise Apolla 11 tak, jak ho vykreslily tři tehdejší československé deníky – Rudé právo, Mladá fronta a Svobodné slovo v rozmezí dvou měsíců, kdy mise vrcholila, tedy v červenci a srpnu 1969. Rudé právo jsem vybral, neboť bylo ústředním deníkem KSČ a mělo svého stálého zpravodaje v USA. Mladá fronta měla svého zpravodaje, Karla Pacnera, přímo v centru dění. A Svobodné slovo žádného svého zpravodaje nemělo a informace o letu Apolla 11 přebíralo převážně ze zpravodajských agentur.

Práce se dělí na část teoretickou a praktickou. V teoretické části uvedu historický kontext, v němž se událost odehrála, neboť ten je klíčový jak k pochopení, tak k porovnání a interpretaci celé věci. Zabývat se v ní budu mimo jiné faktickým průběhem mise a též charakterizují vybrané deníky s důrazem na období pražského jara a následné normalizace, neboť ty jsou tématu práce časově nejbližší.

Při zpracování jsem mírně upravil strukturu kapitoly Americký vesmírný program Apollo. Plánovanou podkapitolu Neúspěchy jsem vyřadil a její obsah zakomponoval do podkapitol předchozích.

V praktické části se budu věnovat zpracování materiálu a jeho vyhodnocení. Poznatky shrnu v závěru práce. Jako metodu zpracování vybraných dokumentů jsem zvolil kvalitativní typ analýzy. V práci zároveň sleduji i jistý kvantitativní aspekt obsahu deníků, a to četnost výskytu článků, viz otázky níže. Provádět tedy budu sběr dat a jejich následné vyhodnocování na základě výzkumných otázek, jež jsou následující:

- Referovaly vybrané deníky o události ideologicky zaujatě?
- Měnil se nějak mediální obraz události v průběhu sledovaného období? Pokud ano, tak jak?
- Jak často každý deník referoval o Apollu 11 a kolik prostoru mu věnoval?
- Který z deníků o události informoval nejvíce a který nejméně?
- Na kterých stránkách se články o Apollu objevovaly?
- Kolik textů měly deníky původních, kolik nesignovaných a kolik převzaly z agentur?
- Kolik fotografií k události jednotlivá periodika zveřejňovala?

Kvalitativní otázky jsou primárně koncipované a formulované široce. Je to tak z důvodu, že ideologická zaujatost je jev, který se projeví spíše ve větším měřítku, a zbytečným zúžením otázek bych tak v práci mohl přehlédnout jiné – předem nečekané – jevy. Skupina otázek zaměřených na kvantitativní aspekt je pak důležitý pro přesnější dokreslení mediálního obrazu, neboť rozsah a frekvence informování o události je odrazem její důležitosti.

Analýza každého deníku je v praktické části rozdělena na dvě části – „období před přistáním“ a „období přistání a po něm“. Důvod, proč tomu tak je, je dvojitý. Zaprvé pro lepší přehlednost, a zadruhé abych mohl lépe sledovat jednu z výzkumných otázek, a to zdali se obraz události měnil v čase.

Tato práce má za cíl podat mediální obraz mise Apolla 11 z pohledu vybraných československých médií a mohla by tak doplnit dosud známé skutečnosti o tom, jak v době vrcholící studené války média sloužila k účelům propagandy.

1 DĚJINNÝ KONTEXT

1.1 Studená válka

1.1.1 Studená válka obecně

„Někteří političtí komentátoři a historici vnímali studenou válku jako masivní hru šachu s ohromnými důsledky nejen na ty, kteří, hráli hru“, nýbrž i na zbytek světa.“¹ Těmito slovy popsal napětí mezi západními a východními státy americký historik Allan Todd. Konflikt započal po konci druhé světové války rozdělením světa na dvě ideologicky zneprátelené hemisféry – jedna vedená Spojenými státy americkými a druhá Sovětským svazem.

Studená válka několikrát propukla v otevřený konflikt – vždy však šlo o jiné země, přičemž zmíněné velmoci se proti sobě stavěly pouze v zastoupení válčících stran. Šlo například o Korejskou válku či válku ve Vietnamu.

Jak konflikt postupoval, bylo stále více jasné, že navrch mají Spojené státy. SSSR ovšem, stejně jako protivník, disponoval jadernými zbraněmi, tudíž soupeření se primárně odehrávalo na poli ekonomickém, politickém a ideologickém.²

Kdy studená válka skončila, není kvůli „studené“ povaze konfliktu přesně určitelné. Dějepisci nejčastěji uvádějí buďto 1989, jakožto rok, když se představitelé obou velmocí vyslovili k ukončení napětí a nastoupení dráhy kooperace.³

1.1.2 Úloha vesmírného programu ve studené válce

Nejprestižnější oblastí vzájemného soupeření byl od poloviny 50. let jednoznačně vesmírný program. Obě velmoci si za cíl kladly ty nejfantastičtější cíle. Záleželo jen na tom, kdo jich dosáhne jako první. Zásadní přelom v dobývání vesmíru nastal 4. října 1957, kdy Sověti vypustili do vesmíru vůbec první umělou družici. Ačkoliv družice pojmenovaná Sputnik 1 neuměla, kromě vysílání signálu o své vlastní existenci, prakticky nic, Sovětský svaz si zapsal první důležitý bod. O měsíc později úspěch doprovodili vysláním prvního živého tvora do vesmíru, byl jím pes Lajka. Již v lednu následujícího roku Američané vyslali do kosmu svou

¹ TODD, Allan. *The Cold War*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. ISBN 9780521189323, s. 10.

² TODD, Allan. *The Cold War*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. ISBN 9780521189323, s. 5-13.

³ TODD, Allan. *The Cold War*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. ISBN 9780521189323, s. 196.

družici, Explorer 1. V dubnu 1961 Sověti opět obhájili prvenství, když do vesmíru dostali prvního člověka, Jurije A. Gagarina. Dalším cílem se v tu chvíli stal Měsíc.⁴

Kosmonautika měla vysoký motivační smysl. Každý se pro ni mohl nadchnout a dalo se proto odhlédnout od prvotní finanční náročnosti projektů. Dobývání vesmíru ale mělo i mnohem zásadnější význam, a to vědecký. Odborníci díky letům do vesmíru a vysílání družic zjistili množství nových poznatků nejen o Měsíci, sluneční soustavě i vzdálenějších končinách vesmíru, ale současně jim to dalo pochopit i nové poznatky o nás samých, o životě na naší planetě.⁵

Nejvýznamnější fáze vesmírného soupeření skončila v květnu 1972, kdy americký prezident Richard Nixon a sovětský předseda rady ministrů Alexej Kosygin podepsali dohodu o budoucí spolupráci vesmírných programů Apolla a Sojuzu.⁶

Ačkoliv byl vesmírný program od začátku 70. let výrazně finančně omezen, technologický pokrok učiněn v jeho jménu přinesl Spojeným státům během 25 let kolem 350 miliard dolarů.⁷

1.2 Americký vesmírný program Apollo

1.2.1 Vytyčení cíle

„Věřím, že si tento národ může vytyčit za cíl – a to do konce tohoto desetiletí – přistání člověka na Měsíci a jeho bezpečný návrat na Zemi. Žádný současný vesmírný projekt nebude pro lidstvo působivější a pro dlouhodobý výzkum vesmíru důležitější. Uskutečnění žádného nebude tak obtížné a nákladné.“ Tato slova pronesl 25. května 1961 americký prezident John F. Kennedy ve zprávě O stavu Unie.⁸ Dokument adresoval Kongresu a vyzval ho tím k vyjádření souhlasu s tímto dlouhodobým a nákladným projektem. Kongres souhlasil.

Odborné diskuze o přistání lidské posádky na Měsíci však začaly již dříve. Od roku 1959 experti z NASA plánovali možnou podobu nových kosmických lodí Mercury a zabývali se

⁴ DICK, Steven J. a Roger D. LAUNIUS. *Societal impact of spaceflight*. Washington, DC: National Aeronautics and Space Administration, Office of External Relations, History Division, 2007. ISBN 978-1493586240, s. 27-33.

⁵ ŠVANCARA, Marek. *Apollo – Člověk na Měsíci*. Praha, 2010. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta. Ústav světových dějin. Vedoucí práce Stanislav Tumis, s. 90.

⁶ EVANS, Ben. *At home in space: the late seventies into the eighties*. Chichester [England]: Published in association with Praxis Pub., c2012. Springer-Praxis books in space exploration. ISBN 1441988092, s. 38-39.

⁷ ŠVANCARA, Marek. *Apollo – Člověk na Měsíci*. Praha, 2010. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta. Ústav světových dějin. Vedoucí práce Stanislav Tumis, s. 90-91.

⁸ *Apollo 11 Moon Landing* [online]. Columbia Point: John F. Kennedy Presidential Library And Museum, [cit. 6. 12. 2016]. Dostupné z: <https://www.jfklibrary.org/JFK/JFK-Legacy/NASA-Moon-Landing.aspx>

konstrukcí nosných raket, které by byly dostatečně silné na to, aby vynesly na oběžnou dráhu tříčlennou posádku. Ovšem až po nástupu Kennedyho do čela země se cesta na Měsíc stala národní prioritou číslo jedna a Kongres tak na podnět Bílého domu vyčleňoval potřebné miliardy dolarů navíc.

Se samotným názvem „Apollo“ přišli v roce 1960 dva tehdejší odborníci z NASA – Maxime Faget a Abraham Silverstein. Vybrali si ho dle boha Apollóna z antické mytologie.⁹

1.2.2 Přípravné lety

Než bylo možné provést cílovou misi na Měsíc, bylo nutné uskutečnit několik přípravných letů. Každý z nich posouval hranici nemožného o něco dále a zároveň blíže cíli. Na programu Gemini probíhajícím mezi lety 1962 až 1966 si Američané odzkoušeli nejen techniku kontaktu a připojování dvou těles ve vesmíru, ale současně i pohyb astronautů v prostoru vakua. V programu Ranger NASA vyslala několik sond k prozkoumání měsíčního povrchu. Poslední sonda Ranger 9 v roce 1965 pořídila do té doby vůbec nejdetailnější dokumentaci Měsíce. Šlo o klíčový aspekt pro výběr místa přistání. Sondy Surveyor pak měly za cíl měkce přistát na povrchu a prozkoumat vhodnost povrchu.

V létě 1965 byla poprvé vyzkoušena nosná raketa Saturn 1B¹⁰. Následující rok třikrát do vesmíru vynesla kosmickou loď Apollo. Šlo o bezpilotní lety, které odhalily několik nečekaných a vzápětí opravených vad.¹¹

První zkušební let Apolla 1 s lidskou posádkou se měl uskutečnit v únoru 1967. Astronauti Virgil Grissom, Edward White a Roger Chaffee měsíc před plánovaným letem prováděli v kabině test techniky. V kabině však zničehonic vypukl požár a všichni tři astronauti v kabině uhořeli. Toto neštěstí program zpomalilo, ale nezastavilo. Následovaly bezpilotní lety. Apollo 2 a 3 byly jen nefunkčními maketami. Loď Apollo 4 vylétla za oběžnou dráhu v listopadu 1967. Nesla ji nově zkonstruovaná raketa Saturn 5, jež později nesla i Apollo 11. Během tohoto letu se osvědčil i nový tepelný štít. V první polovině roku 1968 vzlétly lodě Apollo 5 a 6. Závěry těchto misí byly pozitivní a po necelých dvou letech od tragédie Apolla 1 se tak mohlo opět přejít k cestám s lidskou posádkou.¹²

⁹ PACNER, Karel. *Tajný závod o Měsíc*. Praha: Bohemia, 1997. ISBN 80-85803-25-9, s. 27-30.

¹⁰ Někdy označovaná jako Saturn IB.

¹¹ PACNER, Karel. *Tajný závod o Měsíc*. Praha: Bohemia, 1997. ISBN 80-85803-25-9, s. 38-40.

¹² PACNER, Karel. *Tajný závod o Měsíc*. Praha: Bohemia, 1997. ISBN 80-85803-25-9, s. 50-59.

První pilotovaný let, Apollo 7, se uskutečnil v říjnu 1968. Tříčlenná posádka během 11denního letu ve vesmíru provedla řadu simulací, jako byly například spojení s měsíčním modulem či navedení Apolla na oběžnou dráhu Měsíce. Cesta skončila absolutním úspěchem a výrazně tak pomohla k cestě za vytyčeným cílem, což následně seznala i komise hodnotící let. Následovala mise Apolla 8, kdy astronauti úspěšně obkroužili Měsíc a podařilo se jim vyfotografovat i odvrácenou stranu Měsíce. Následoval let Apolla 9, kde posádka na oběžné dráze Země úspěšně vyzkoušela manévrovací schopnosti lunárního modulu.¹³

Pomyslná generálka nastala 18. května 1969. Raketa Saturn 5 vynesla loď Apollo 10 směrem k Měsíci. Tato mise kombinovala dva předchozí lety – cílem bylo obkroužit Měsíc a vyzkoušet lunární modul (bez přistání). Dvěma astronautům se skutečně podařilo sestoupit do modulu, odpojit se od Apolla, sestoupit až do výšky necelých 15 km nad povrch a opět se připojit k mateřské lodi. Mise byla úspěšná a nyní již zbýval jen poslední krok – dotknout se Měsíce.¹⁴

1.2.3 Apollo 11 – Přistání na Měsíci

V lednu 1969 představil ředitel NASA členy posádky vybrané pro let Apollo 11. Byli jimi velitel Neil A. Armstrong, jeho zástupce Michael Collins a Edwin E. Aldrin¹⁵. Raketa startovala 16. července 1969 z Kennedyho kosmické základny na Floridě. Startu přihlíželi nejenom zástupci vlády, rodinní příslušníci astronautů, vědci, umělci, delegáti cizích zemí, ale i na 3 500 novinářů z 54 zemí světa. Za československá média zde byli Jiří Dienstbier z Československého rozhlasu, fotoreportér Oldřich Karásek a Karel Pacner z Mladé fronty. Prezident Richard Nixon vše sledoval z Oválné pracovny. Přítomný Pacner pak vystihl emotivní průběh startu ve své knize *Kolumbové vesmíru* následovně:

„...čtyři – tři – dvě... Všech pět motorů prvního stupně hoří. Každou vteřinu spalují 5 tun pohonných hmot. Motory F-1 dávají 90 % svého výkonu. Silou přes 30 meganewtonů bijí o zem. A Saturn 5, aniž to kdo může – samozřejmě

¹³ VÍTEK, Antonín. *Stopy na Měsíci: příběhy posádek kosmických lodí Apollo*. Praha: Radioservis, 2009. Leonardo (Radioservis: Český rozhlas). ISBN 978-80-86212-62-3, s. 27-49.

¹⁴ VÍTEK, Antonín. *Stopy na Měsíci: příběhy posádek kosmických lodí Apollo*. Praha: Radioservis, 2009. Leonardo (Radioservis: Český rozhlas). ISBN 978-80-86212-62-3, s. 57-71.

¹⁵ Zajímavost: Všichni tři se narodili v roce 1930.

s výjimkou automatu – poznat, se odpoutává od rampy. Hurááá! Hurááá! Nikdo z nás nevydrží přihlížet mlčky.“¹⁶

Jakmile se loď dostala z oběžné dráhy Země, vydala se na třídenní cestu k Měsíci. Během letu bylo Apollo v neustálém kontaktu se střediskem v texaském Houstonu. Astronauti pravidelně kontrolovali lunární modul, a mimo jiné také kamerou pozemšťanům zprostředkovávali průběh letu.

V sobotu 19. července, celých 76 hodin od startu, se Apollo skrylo za Měsíc. Za 34 minut se opět objevilo na druhé straně a posádka upravila letovou dráhu. Ještě jednou Měsíc obkroužili a to už byla neděle. Po deváté hodině se Armstrong s Aldrinem přemístili do lunárního modulu Eagle (Orel), zatímco Collins zůstal ve velitelském modulu Columbie. Sto hodin po startu se Eagle oddělil od Columbie a automaticky klesal k povrchu. Během přistávání se v kabině postupně rozsvítily tři alarmy a Armstrong byl nucen přejít na poloautomatické řízení. „*Orel přistál!*“ ohlásil Armstrong, když ve 21.17:39 středoevropského času přistál s lunárním modulem. Od původně plánovaného místa přistání byli vzdáleni šest kilometrů, což ale ničemu nevadilo.

Po přistání se astronauti spojili s centrálou a připravili se na výstup. Armstrong sestoupil po žebříku jako první a v čase 3.56:21 SEČ pronesl památná slova: „*Je to malý krok pro člověka – velký skok pro lidstvo!*“ Vzápětí se na povrch Měsíce vydal i Aldrin. Armstrong vše natáčel na kameru a sbíral vzorky půdy. Oba následně vztyčili americkou vlajku a obdrželi telefonní gratulaci od prezidenta Nixona. Těž zde rozestavili několik vědeckých přístrojů – laserové zrcátko, seismograf a dva sluneční panely jako zdroj energie pro ony aparáty.

Po 133 minutách a 12 sekundách oba vyšplhali zpět do modulu a o necelých 13 hodin později odlétli. Zdárně se připojili ke Columbii, která mezitím kroužila na orbitu a poté, co Aldrin s Armstrongem přelezli do velitelského modulu, odhodili již nepotřebný Eagle.

Apollo 11 se přiblížilo Zemi ve čtvrtek 24. července. Velitelský modul se oddělil od zbytku lodi a prolétl atmosférou. Na padácích se následně snesl do vod Pacifiku. Astronauti byli kvůli možnému zanesení lunárních mikrobů okamžitě odesláni do karantény, kde byli drženi až do 10. srpna. Lékaři seznali, že všichni tři byli zdraví a v pořádku.¹⁷

¹⁶ PACNER, Karel. *Kolumbové vesmíru*. Praha: Paseka, 2006. ISBN 80-7185-750-5, s. 335.

¹⁷ PACNER, Karel. *Kolumbové vesmíru*. Praha: Paseka, 2006. ISBN 80-7185-750-5, s. 331-358.

1.2.4 Další mise Apollo

Netrvalo dlouho a ihned se začala připravovat další mise na Měsíc – Apollo 12. Posádka měla prakticky stejné úkoly jako její předchůdci. Měkce přistát na oběžnici, nabrat vzorky horniny, nainstalovat několik vědeckých přístrojů a navíc ještě zkontrolovat sondu Surveyor 3. Cesta se obešla bez potíží a již v uvolněnějším duchu, než předchozí, což dokládají i první slova velitele mise Charlese P. Conrada na měsíčním povrchu: „*Jupí! Človče, pro Neila byl možná malý, ale pro mě je pořádný!*“¹⁸

Mise měla natolik hladký průběh, že o následující cestu Apolla 13 v dubnu 1970, se již média zprvu téměř nezajímala. Během cesty k Měsíci však došlo k výbuchu jedné z nádrží s kapalným kyslíkem, v důsledku čehož loď začala rapidně ztrácet energii. „Třináctka“ oblétna Měsíc, ale kvůli poškození na něm přistát nemohla. S pomocí odborníků v Houstonu se Apollu nakonec podařilo dostat zpět na zemský orbit a úspěšně přistát do oceánu.

Následovaly další čtyři úspěšné cesty – Apollo 14 až Apollo 17. Všechny jejich posádky přistály na Měsíci, a ačkoliv se původně uvažovalo, že program bude pokračovat až do čísla 20, z finančních důvodů byly další lety zrušeny.¹⁹

1.3 Mediální situace v Československu

1.3.1 Mediální situace

Veškeré sféry veřejného i soukromého života obyvatel Československa nenávratně postihl mocenský puč Komunistické strany Československa (KSČ) v únoru 1948. Během něj se tehdejší předseda vlády Klement Gottwald ujal moci a země přešla od demokratického zřízení k totalitnímu. Během následujících let, kdy bylo Československo v područí komunistické nadvlády, se výrazně změnil nejenom společenský život jako takový, ale též i celé mediální prostředí.

Nová vláda začala s omezováním svobody projevu a kontrolou médií prakticky ihned. Na pracovištích došlo k mohutným personálním čistkám, v jejichž důsledku se média stala spolehlivými nástroji, kterými si KSČ upevňovala své exkluzivní mocenské postavení.

Kontrolu nad médii převzala od roku 1953 ustanovivší instituce zvaná Hlavní správa tiskového dohledu (HSTD), která v redakcích vykonávala předběžnou cenzuru.²⁰

¹⁸ PACNER, Karel. *Tajný závod o Měsíc*. Praha: Bohemia, 1997. ISBN 80-85803-25-9, s. 315.

¹⁹ TOUFAR, Pavel. *Člověk na Měsíci: podvod století?*. Brno: MOBA, c2003. ISBN 80-243-1223-9, s. 218-219.

Celá 50. léta se nesla ve fanatickém nastolování tvrdého režimu, který se se svými nepřáteli uměl vypořádat jediným způsobem – perzekucí. Když nefungovaly výhrůžky a zastrašování, přišly na řadu vykonstruované procesy. V nich bylo režimem popraveno kolem 250 lidí. Mezi nimi například generál Heliodor Píka (už v roce 1949) či politička Milada Horáková.²¹

Komunistický teror dostoupil svého vrcholu přibližně v polovině 50. let. Když však v roce 1953 zemřeli generální tajemník Ústředního výboru KSSS Josif V. Stalin a též československý prezident Gottwald, nejkrvavější fáze čistek začala slábnout. Uvolňování poměrů, které vyvrcholilo v roce 1968 jako tzv. pražské jaro, ale šlo pomalu. Až přijetí zákona č. 81/1966 Sb., který dosud tajnou cenzuru zlegalizoval a celý úřad přejmenoval na Ústřední publikační správu (ÚPS), signalizovalo reálné zlepšení situace.²²

Postavení médií a svobody projevu bylo jedním z hlavních témat reformního hnutí, které od ledna roku 1968 prosazoval nově zvolený první tajemník ÚV KSČ Alexander Dubček. Kabinet v dubnu téhož roku přijal tzv. Akční program, který stanovil nové principy pro fungování médií. Kromě výzvy k přijetí nového tiskového zákona zakazující předběžnou cenzuru jím též vybídnul představitele KSČ k pravdivému informování o událostech.

Pozoruhodné je, že Svaz československých novinářů (SČSN) se k reformnímu hnutí stavěl nejdříve zdrženlivě. Až v červnu 1968 Svaz svolal mimořádný sjezd, jehož závěr zněl jasně – požadoval zajištění svobody projevu a zákonné odstranění cenzury²³. Národní shromáždění mu vyšlo vstříc a 26. června 1968 přijalo novelizační zákon č. 84/1968 Sb., kterým cenzuru legislativně zrušil. Cenzurní úřad ÚPS zanikl z nařízení vlády již o třináct dní dříve.²⁴

Pražské jaro však nemělo dlouhého trvání. V noci na 21. srpen 1968 podnikla vojska Varšavské smlouvy intervenci do Československa a násilně přerušila reformní snahy. Československá média v tu chvíli svorně vystupovala proti okupaci (dokonce i Rudé právo).

Aby Sověti politicky legitimizovali intervenci, odvezli vedení KSČ do Moskvy, kde je donutili podepsat tzv. Moskevský protokol²⁵, jímž československá vláda popřela ideu pražského jara a oficiálně přijala intervenci jako „bratrskou pomoc“. Součástí dokumentu byl též závazek dostat média zpět po kontrolu komunistické strany. Ještě v srpnu 1968 proto vláda

²⁰ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. Století*. Praha, Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-698-8, s. 171-172.

²¹ ČT24, *Politické procesy v 50. letech*, ceskatelevize.cz [online]. 28. 11. 2011 [cit. 28. 10. 2016]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1206905-politicke-procesy-v-50-letech>.

²² KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. Století*. Praha, Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-698-8, s. 171-172.

²³ Na tomto sjezdu Svaz schválil i federalizovanou organizaci Ústředí novinářů ČSSR.

²⁴ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií*. Praha, Grada, 2011, ISBN 978-80-247-3028-8, s. 307-310.

²⁵ Moskevský protokol nepodepsal pouze František Kriegel. Jeho odpor však smlouvu nezvrátil.

založila Úřad pro tisk a informace (ÚTI), jenž dohlížel na činnost médií a vykonával cenzuru. Úřad například dohlížel na to, aby média nepsala negativně o okupantech. Novináři instituci zprvu ignorovali, což vyústilo ve vlnu personálních čistek.²⁶

Od 1. ledna 1969 došlo k federalizaci země na dva státy – český a slovenský, přičemž každý měl svůj vlastní úřad tiskového dohledu vzniklý z původního ÚTI. Novými cenzurními institucemi byly Český úřad pro tisk a informace (ČÚTI) a Slovenský úřad pre tlač a informácie (SÚTI). „*Oba úřady analyzovaly a hodnotily činnost médií, dohlížely na dodržování tiskového zákona, usměrňovaly obsahovou orientaci médií, zaznamenávaly zahraniční propagandu a její vliv na veřejné mínění. Současně se věnovaly správní činnosti v oblasti periodického tisku,*“²⁷ vyjmenovává jejich kompetence Bednařík.²⁸

Brzy přišla i změna v nejvyšších politických kruzích. Dne 17. dubna 1969 odstoupil Dubček z funkce prvního tajemníka a jeho místo obsadil Gustáv Husák. Tímto dnem neoficiálně začala éra normalizace.²⁹

Americká posádka Apolla 11 přistála na Měsíci 20. července 1969. Pro potřeby této práce proto vymezené období popisu mediální situace v tehdejší Československu ukončím srpnem 1969. V roce 1970 proběhly stranické prověrky všech členů KSČ, přičemž značná část členů tzv. reformního křídla byla ze strany vyloučena.³⁰

1.3.2 Charakteristika deníku Rudé právo

Deník Rudé právo poprvé vyšlo v září 1920 jako ústřední orgán sociální demokracie. Ze strany se ovšem záhy odštěpilo levicové křídlo, z něhož roku 1921 vznikla KSČ. Komunisté z Rudého práva udělali svůj hlavní tiskový orgán.³¹ Deník se již od počátku zaměřoval na šíření komunistické propagandy, což výrazně snižovalo jeho žurnalistickou kvalitu.³²

²⁶ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. Století*. Praha, Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-698-8, s. 188-198.

²⁷ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií*. Praha, Grada, 2011, ISBN 978-80-247-3028-8, s. 314.

²⁸ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií*. Praha, Grada, 2011, ISBN 978-80-247-3028-8, s. 312-314.

²⁹ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha, Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-698-8, s. 196-197.

³⁰ HOLÝ, Jiří: *Writers Under Siege: Czech Literature Since 1945*. Brighton, Sussex Academic Press, 2007, ISBN 978-1-84519-190-0, s. 124.

³¹ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií*. Praha, Grada, 2011, ISBN 978-80-247-3028-8, s. 169.

³² KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha, Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-698-8, s. 51.

Po pádu masarykovské republiky byla KSČ v říjnu 1938 zakázána a z Rudého práva se stal ilegální titul. Ačkoliv nadále šířil programová stanoviska komunistické strany, protinacistická rétorika titul zařadila mezi odbojové síly. Rudé právo bylo jediným odbojovým titulem, který s přestávkami vycházel po celou dobu války.³³

Válka skončila a za tři roky přišel komunistický „Vítězný únor“. Sloučením sociální demokracie do KSČ v červnu 1948 zanikl deník *Právo lidu* a jeho čtenáře převzalo právě Rudé právo, které již v tu dobu bylo nejenom hlavním tiskovým orgánem strany, nýbrž celého režimu. Během 50. let bylo, stejně jako ostatní tehdejší tiskoviny, formou unifikované a obsahově zcela nezajímavé. Některé ztracené žánry se navrátily až s příchodem pražského jara. Například do té doby nemyslitelný rozhovor s komunistickými funkcionáři se stal žádaným novinářským článkem.

Rudé právo vycházelo jako jeden z mála deníků ve světovém formátu a jeho cena byla centrálně stanovena na 30 haléřů ve všední dny a 50 haléřů v neděli.³⁴

Fakt, že Rudé právo bylo spjaté s vedením KSČ, znamenal, že pokud se měnila politika vlády, pak se konsekventně musela změnit i jeho ideologická poloha. Patrné je to hned na začátku pražského jara, konkrétně v lednu 1968, kdy deník přispěl ke společenské diskuzi otisknutím článku *Čas živé účasti* od Václava Slavíka, který pojednával o reformních tendencích KSČ.³⁵

S oslabováním režimu však začal Rudému právu klesat náklad. Lidé dávali přednost svobodnějšímu tisku. Svůj díl na tom může mít i mimořádný sjezd Svazu čs. novinářů v červnu 1968, kde přítomní žurnalisté zkritizovali tehdejšího dlouholetého šéfredaktora Rudého práva, Oldřicha Švestku.³⁶ Celkově se však i tento komunistický list připojil k Dubčkově reformní politice a dočasně lehce vystoupil z područí předsednictva ÚV KSČ.³⁷

Podporu reformnímu směřování zprvu nepřerušila ani srpnová invaze. Hned druhý den po ní se konal mimořádný, tzv. vysočanský sjezd KSČ, kde si vedení strany ujednalo odmítavý postoj vůči invazi a potvrdilo reformní proces. Součástí sjezdu bylo i okamžité odvolání prosovětského šéfredaktora Švestky. Rudé právo tak od 24. srpna vedl Jiří Sekera.³⁸

³³ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha, Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-698-8, s. 103.

³⁴ Sobota byla v Československu až do roku 1968 pracovním dnem.

³⁵ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha, Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-698-8, s. 182.

³⁶ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha, Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-698-8, s. 145-187.

³⁷ KONČELÍK, Jakub; TRAMPOTA, Tomáš. *Rudé právo v kontextu reformy konce 60. let: Metodické poznámky ke kvantitativní analýze*. Praha, 2006, Mediální řada MED-008.

³⁸ DOSKOČIL, Zdeněk.: *Duben 1969: anatomie jednoho mocenského zvratu*. Brno, Doplněk, 2006. ISBN 80-7239-204-2, s. 224.

Ačkoliv se deník invazi otevřeně nepostavil, udržel si proreformní postoj ještě několik měsíců. Až později byli do redakce ustanoveni tři noví zástupci šéfredaktora – Otakar Svěřčina, Karel Douděra a Miroslav Moc. Umírněný šéfredaktor Sekera v dubnu z deníku odešel a na jeho místo nastoupil již zmíněný „nováček“ Moc. Redakce Rudého práva tak byla opět zcela pod kontrolou KSČ.³⁹

Ideologický posun zpečetil text s titulkem *Slovo do vlastních řad* ze dne 17. května 1969. Redakce Rudého práva v něm zaprvé podala normalizační interpretaci pražského jara, zadruhé jednoznačně označila za viníky protisocialistické aktivity pravicové novináře, jimž se prý podařilo infiltrovat média, a zatřetí vyzvala ostatní žurnalisty, aby podpisem vyjádřili souhlas s obsahem textu.⁴⁰

1.3.3 Charakteristika deníku Mladá fronta

Druhá světová válka skončila jak známo v květnu 1945, týž měsíc vzniklo na našem území několik nových deníků, mezi nimi i Mladá fronta. Zprvu se jednalo o list Svazu české mládeže coby národní mládežnické organizace, ale poté, co se v dubnu 1949 Svaz spolu s dalšími podobnými uskupeními sjednotil v Československý svaz mládeže, stal se deník ústředním titulem právě této organizace. Jedním ze zakladatelů a též šéfredaktorem titulu byl v prvních letech Jaromír Hořec. Mladá fronta zároveň byla jedním z titulů, již měli i regionální mutaci – v Děčíně vycházela *Severočeská Mladá fronta*.⁴¹

Mladá fronta se na „trhu“ uchytila velmi dobře. Navzdory nedostatku novinového papíru – jenž v poválečných letech postihoval všechny deníky bez rozdílu – dokázal list expandovat. Původních 28 stran týdně se rozrostlo na 34 a hlavně se zvyšoval náklad.⁴² Z prvotních 80 000 výtisků se do roku 1958 náklad zvedl až na 102 500 výtisků, což z deníku v té době činilo

³⁹ DOSKOČIL, Zdeněk.: *Duben 1969: anatomie jednoho mocenského zvratu*. Brno, Doplněk, 2006. ISBN 80-7239-204-2, s. 132.

⁴⁰ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha, Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-698-8, s. 213-214.

⁴¹ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií*. Praha, Grada, 2011, ISBN 978-80-247-3028-8, s. 233-235.

⁴² BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií*. Praha, Grada, 2011, ISBN 978-80-247-3028-8, s. 260.

šestý nejčtenější denní list.⁴³ O deset let později, tedy v roce 1968, náklad činil dokonce 312 000 výtisků a Mladá fronta tak byla vůbec třetím nejčtenějším deníkem.⁴⁴

V období pražského jara deník přispěl k demokratizačnímu procesu. Dne 27. června 1968 vyšel v deníku text *Dva tisíce slov* sepsaný spisovatelem Ludvíkem Vaculíkem. Text se kriticky stavěl proti poválečnému působení komunistické strany v Československu a zároveň nabádal k občanské bdělosti k reformám. Výzva byla určena především dělníkům, zemědělcům, úředníkům, vědcům a umělcům – obecně však veškeré veřejnosti. Text zároveň vyšel i ve dvou dalších denících reprezentujících společenskou vrstvu, a to v deníku *Práce a Zemědělských novinách*. Ačkoliv vedení KSČ výzvu z obav před reakcí Moskvy veřejně odmítlo, její publikace jednoznačně poukázala na vystoupení hlavních médií z režimního vlivu.⁴⁵

Po okupaci byl osud Mladé fronty podobný jako u jiných. Navzdory oficiální cenzuře deník stále vystupoval protiokupačně, což je patrné například u referování o hokejových událostech v březnu 1969. I Mladou frontu proto vzápětí KSČ zkritizovala za údajné rozpoutávání antisovětských vášní.⁴⁶ Za poslední projevy vzdoru můžeme považovat prvomájové vydání z roku 1969, kdy deník nevyšel v očekávané slavnostní podobě, ale naopak v černé barvě.⁴⁷ Něco takového nemohlo projít bez postihu a 21. května došlo v Mladé frontě k výměně šéfredaktorů – namísto Miroslava Jelínka do čela redakce usedl Zdeněk Domkář.⁴⁸

1.3.4 Charakteristika deníku Svobodné slovo

Třetí vybraný deník – Svobodné slovo se od dvou předešlých liší. Na rozdíl od Mladé fronty nereprezentuje společenskou vrstvu, nýbrž politickou stranu, a to Československou stranu

⁴³ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha, Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-698-8, s. 176.

⁴⁴ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha, Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-698-8, s. 201.

⁴⁵ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií*. Praha, Grada, 2011, ISBN 978-80-247-3028-8, s. 286-287.

⁴⁶ DOSKOČIL, Zdeněk.: *Duben 1969: anatomie jednoho mocenského zvratu*. Brno, Doplněk, 2006. ISBN 80-7239-204-2, s. 108-111.

⁴⁷ DOSKOČIL, Zdeněk.: *Duben 1969: anatomie jednoho mocenského zvratu*. Brno, Doplněk, 2006. ISBN 80-7239-204-2, s. 260.

⁴⁸ DOSKOČIL, Zdeněk.: *Duben 1969: anatomie jednoho mocenského zvratu*. Brno, Doplněk, 2006. ISBN 80-7239-204-2, s. 294.

socialistickou. Když deník srovnáme s Rudým právem, zásadním rozdílem je, že se Svobodné slovo řadilo mezi nekomunistické deníky.⁴⁹

Titul vycházel pod názvem *České slovo* již před válkou i za doby protektorátu. Právě kvůli působnosti za německé okupace si musel po skončení války deník název změnit. V té době byl šéfredaktorem bývalý vězeň koncentračního tábora Ivan Herben, jenž ovšem po únoru 1948 emigroval do Spojených států. Lze seznat, že komunistický převrat a nestabilní situace v 50. letech deníku výrazně uškodily. Zatímco v roce 1947 mělo Svobodné slovo náklad 300 000 výtisků,⁵⁰ v roce 1958 už to bylo jen 148 000.⁵¹ O deset let později, v období pražského jara, se náklad zvedl na 170 000.⁵²

Podobně jako Mladá fronta, Svobodné slovo se v roce 1968 postavilo na stranu reformistů a po invazi vojsk Varšavské smlouvy vystupovalo protiokupačně. Po tzv. hokejových událostech byl titul zkritizován z rozpoutávání antisocialistických nálad.⁵³

⁴⁹ DOSKOČIL, Zdeněk.: *Duben 1969: anatomie jednoho mocenského zvratu*. Brno, Doplněk, 2006. ISBN 80-7239-204-2, s. 51.

⁵⁰ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií*. Praha, Grada, 2011, ISBN 978-80-247-3028-8, s. 232-233.

⁵¹ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha, Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-698-8, s. 176.

⁵² KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha, Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-698-8, s. 201.

⁵³ DOSKOČIL, Zdeněk.: *Duben 1969: anatomie jednoho mocenského zvratu*. Brno, Doplněk, 2006. ISBN 80-7239-204-2, s. 108-113.

2 MEDIÁLNÍ OBRAZ UDÁLOSTI

2.1 ANALÝZA

Jak jsem již předeslal v úvodu, cílem práce je zjistit, jaký mediální obraz mise Apolla 11 vytvořily v průběhu měsíců července a srpna 1969 tři československé deníky – Rudé právo, Mladá fronta a Svobodné slovo. Analyzovat budu výtisky z každého dne vybraných měsíců, kdy konkrétní deník vyšel, a to na základě následujících výzkumných otázek:

- Referovaly vybrané deníky o události ideologicky zaujatě?
- Měnil se nějak mediální obraz události v průběhu sledovaného období? Pokud ano, tak jak?
- Jak často každý deník referoval o Apollu 11 a kolik prostoru mu věnoval?
- Který z deníků o události informoval nejvíce a který nejméně?
- Na kterých stránkách se články o Apollu objevovaly?
- Kolik textů měly deníky původních, kolik nesignovaných a kolik převzaly z agentur?
- Kolik fotografií k události jednotlivá periodika zveřejňovala?

Zkoumat a vyhodnocovat materiál budu metodou kvalitativní analýzy dokumentů. Ačkoliv neexistuje žádná všeobecně platná a všemi uznávaná definice, Strauss a Corbinová popisují kvalitativní analýzu jako typ výzkumu, při němž se výsledků nedosahuje prostřednictvím statistických postupů či jiných způsobů kvantifikace. Obvykle se používá buďto k porozumění podstaty jevů, o nichž toho dosud moc nevíme, nebo k získání nových poznatků o jevech, o nichž již nějaké vědomosti máme. Současně může sloužit k získání detailních informací, které by bylo obtížné získat kvantitativní metodou, což je druhý typ analýzy.⁵⁴

Metod, jimiž se metodou kvantitativní analýzy dají data získat, je několik. Často uplatňovanými metodami je zúčastněné či nezúčastněné pozorování, různé formy rozhovorů neboli dotazování a v neposlední řadě i mnou vybraná metoda, a to studium dokumentů. Hendl píše, že „za dokumenty se považují taková data, která vznikla v minulosti, byla pořízena někým jiným než výzkumníkem a pro jiný účel, než jaký má aktuální výzkum“⁵⁵.

⁵⁴ STRAUSS, Anselm L. a Juliet CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. SCAN. ISBN 80-85834-60-X, s. 10-11.

⁵⁵ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9, s. 208.

Autor dále dělí dokumenty na několik typů, mezi nimi i výstupy masových médií, mezi které patří obsahy novin, časopisů a rozhlasové a televizní programy.⁵⁶

Sledovat budu nejenom ideologický kontext a jeho posun, ale současně i pozornost, jakou události vybrané deníky věnovaly (viz výzkumné otázky). Zaznamenané údaje zanesu do tabulek (v přílohách), z nichž vyplyne srovnání ve sledovaných aspektech mezi jednotlivými deníky. Zdůrazňuji, že se nejedná o kvantitativní typ analýzy, ale pouze o sledování dílčích kvantitativních aspektů.

Co se týče četnosti výskytu a přítomnosti článků na té které stránce, zvolil jsem vlastní metodu jejich zaznamenávání, neboť jsem v literatuře nenašel odpovídající metodologii. Domnívám se, že pro grafické znázornění je však dobře použitelná a sledované aspekty tak bude dostatečně ilustrovat. Metoda je následující – za každou tiskovou stranu, kde se objeví článek k tématu, připíši do tabulky 1 bod. Pokud se ovšem objeví na straně titulní, pak body připíši 2, neboť se jedná o prestižnější místo. Když se například článek objeví na jedné straně zahraniční rubriky a zároveň na titulní straně, body připíši 3. Nezáleží přitom na to, zdali je titulní strana přesně dvakrát prestižnější než jakákoliv jiná rubrika, důležité je, že pokud budu tímto metrem měřit všem deníkům stejně, pak je lze exaktně srovnávat.

2.2 RUDÉ PRÁVO

2.2.1 Období před přistáním

Rudé právo se poprvé zmínilo o přípravách letu Apolla 11 již 2. července. Citovalo lékaře vesmírného programu s tím, že se všichni tři astronauti podrobili lékařské prohlídce a jejich stav je výborný. Dále uvedlo, že astronauti měli nově zakázáno stýkat se kvůli možné nákaze s cizími lidmi.⁵⁷ Další den deník zveřejnil krátkou zprávu o tom, že posádka Apolla na Měsíci zanechá kovovou plaketu se vzkazem.⁵⁸ Informaci o úspěšné simulaci startu přineslo Rudé právo hned další den. Dokonce se zde objevil výraz „legendární“ cesta na Měsíc.⁵⁹ Následující dva dny deník o Apollu neinformoval.⁶⁰ Dne 8. července se na straně zahraniční rubriky

⁵⁶ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9, s. 208-209.

⁵⁷ ČTK. Přípravy k letu Apolla 11 do závěrečné fáze, *Rudé právo*, 2. 7. 1969, roč. 49, č. 153, s. 3.

⁵⁸ NESG. Poselství na Měsíc. *Rudé právo*, 3. 7. 1969, roč. 49, č. 154, s. 7.

⁵⁹ ČTK. Apollo 11: Úspěšná zkouška startu, *Rudé právo*, 4. 7. 1969, roč. 49, č. 155, s. 7.

⁶⁰ *Rudé právo*, 1969, roč. 49, č. 156-157.

vyskytla krátká zpráva pojednávající o zrušené večeři mezi prezidentem Nixonem a trojicí astronautů⁶¹ a o den později text o tom, že astronauti přivezou z Měsíce půdní vzorky, již následně prozkoumají vědci mimo jiné z Velké Británie a západního Německa.⁶² Zajímavý text vyšel 10. července na titulní straně. Zpráva poměrně rozsáhle informuje o měsíčním povrchu, kráterech a kamenech, a současně i sovětských kosmických úspěších. Ačkoliv o Apollu a ani jiném motivu amerického vesmírného programu zde není ani slovo (což je důvod, proč jsem text nezačlenil do tabulky), je zřejmé, že text čtenáře připravuje na události následujících dní.⁶³ V pátek 11. července deník vydal zprávu shrnující poslední přípravy posádky Apolla 11 před letem do vesmíru s tím, že vše probíhá bez komplikací. Text zároveň prokládá informacemi o skonu opičky-astronauta Bonny, jež uhynula v důsledku mnoha faktorů několik hodin po návratu z oběžné dráhy Země.⁶⁴ V sobotu vyšla zpráva o pokračování příprav s důrazem na odhalenou a následně opravenou závadu na systému heliových nádrží v nosné raketě. Zároveň se zde dočteme o tom, že astronauti na Měsíc povezou i dopis, jenž zde orazítkuje.⁶⁵

Dne 14. července se Rudé právo poprvé ve sledovaném období věnuje Apollu 11 na více než jedné stránce. Na titulní straně najdeme text pojednávající o Franku Bormanovi, veliteli Apolla 8, jenž se po návratu z Moskvy nechal slyšet, že Sovětský svaz prý před několika dny vyslal na Měsíc raketu s cílem přistát, a možná tak předčí Američany. Rudé právo dále Bormana cituje, když říká, že největší nebezpečí pro Apollo 11 může představovat přistání mimo vyhlídnuté místo (což se nakonec i stalo).⁶⁶ Na straně třetí najdeme zprávu o tom, že zdravotní stav posádky je i nadále výborný⁶⁷ a na páté straně Jaroslav Podzimek podrobně popisuje, jak bude výstup na Měsíci probíhat a co tam budou Armstrong s Aldrinem dělat. Obsahově poutavý článek končí vyjádřením zástupce sovětského kosmického programu, že odborníci v Sovětském svazu plánují vyslat raketoplán až k Jupiteru.⁶⁸ Další den se na titulní straně objevila pouze krátká zpráva o sovětské sondě Luna 15, o níž hovořil Borman, a deník cituje francouzská média, která spekulovala o jejím účelu. O Apollu se však článek přímo nezmiňuje.⁶⁹

⁶¹ ČTK. Nixon odvolal večeři s astronauty, *Rudé právo*, 8. 7. 1969, roč. 49, č. 158, s. 7.

⁶² ČTK. Apollo přiveze z Měsíce 50 kg vzorků půdy, *Rudé právo*, 9. 7. 1969, roč. 49, č. 159, s. 7.

⁶³ PODZIMEK, Jaroslav. Podivuhodná tajemství měsíční krajiny, *Rudé právo*, 10. 7. 1969, roč. 49, č. 160, s. 1.

⁶⁴ NESG. Přípravy startu Apollo 11 vrcholí, *Rudé právo*, 11. 7. 1969, roč. 49, č. 161, s. 6.

⁶⁵ ČTK. Poslední přípravné období před startem Apollo 11 k Měsíci, *Rudé právo*, 12. 7. 1969, roč. 49, č. 162, s. 7.

⁶⁶ NESG. Raketa SSSR pro měsíční vzorky?, *Rudé právo*, 14. 7. 1969, roč. 49, č. 163, s. 1.

⁶⁷ ČTK. Posádka Apollo 11 zdráva, *Rudé právo*, 14. 7. 1969, roč. 49, č. 163, s. 3.

⁶⁸ PODZIMEK, Jaroslav. Po Měsíci až k Jupiteru? *Rudé právo*, 14. 7. 1969, roč. 49, č. 163, s. 5.

⁶⁹ ČTK. L'Humanité k vypuštění Luny 15, *Rudé právo*, 15. 7. 1969, roč. 49, č. 164, s. 1.

Středa 16. července je dnem startu Apolla 11 a Rudé právo mu adekvátně vyhradilo více prostoru. Na titulní straně se nachází dlouhý kompilát od několika zpravodajů ČTK z celého světa s titulkem *Start na Měsíc*. Text pokračuje na sedmou stranu. Ve framingu zprávy lze spatřit ideologické zaujetí, neboť jeho začátek je postaven na tom, že astronauti mají dle odhadů 80procentní šanci na úspěch a že Collins lituje toho, že záznam z výstupu na Měsíc neuvidí. V článku je konstatováno, že pokud se mise podaří, Američané na Měsíci v následujících letech vybudují vědeckou základnu, přičemž Bílý dům již údajně dal k tomuto projektu svolení. S jistotou o tom hovoří i ředitel britské astronomické observatoře Jodrell Lovell, kterého československý deník cituje. Na oběžnici prý do deseti let vznikne řada základen, pro které bude třeba přehodnotit spolupráci mezi velmocemi.⁷⁰ Na šesté straně je reportáž Přemysla Tvaroha, kde autor popisuje atmosféru a situaci před startem v řídicím středisku v Houstonu. Článek je vůbec prvním zaznamenaným textem, u nějž byla otištěna fotografie. Jedná se o snímek ze cvičení výstupu na měsíční povrch. Tvaroh se v textu vyjadřuje poněkud cynicky a americké středisko si vysvětluje jako megalomanií. „*„A je tohle vůbec třeba?“ ptá se náhle asi 65letá šedovlasá paní... Čekalo se na výklad a do toho explodoval vyzývavý dotaz. Paní vysvětlila, proč se ptá: „Přece raketa se odpálí a letí. Na palubě má své přístroje. Tak na co máte ještě tohle všechno?“ Ve skupině nastalo vrtění. Paní nepochybně promluvila několika přítomným z duše.*“⁷¹

Ani další den nezmizelo Apollo z titulní stránky. Rozsáhlý článek pojednává nejenom o zcela přesném průběhu startu podle plánu, ale též o další činnosti astronautů v raketoplánu a v neposlední řadě o výzvě prezidenta Nixona, aby zaměstnavatelé dali svým podřízeným volno. U zprávy je fotografie zobrazující černošské protestující, kteří srovnávají odměnu astronautů k částce potřebné k nakrmení hladovějících dětí.⁷² Apollo je na titulní stránce přítomno i další den. Zpráva obsahuje nové údaje o letu, který podle všeho probíhá zcela podle plánu. V jednom z textů se lze dočíst, že let Apolla 11 je dosud „*nejriskantnější a nejsložitější akcí v historii lidstva*“⁷³. Redaktor Tvaroh se v reportáži *Amerika hledí k nebi* pozastavil nad tím, jak celá země žije tímto tématem a neodpustil si připomenutí sovětské sondy Luny 15. Zároveň vyčíslil, kolik by Američany stála možná mise na Mars a dal tuto sumu do kontrastu s prostředky vynaloženými na válku ve Vietnamu. „*S novou intenzitou vzplanul v této souvislosti spor, zda se mají věnovat velké prostředky na průzkum kosmického prostoru... Program letu na Mars by si údajně vyžádal během 10 let částku 60 miliard*

⁷⁰ ČTK. Start na Měsíc, *Rudé právo*, 16. 7. 1969, roč. 49, č. 165, s. 1, 7.

⁷¹ TVAROH, Přemysl. Z Houstonu na Měsíc, *Rudé právo*, 16. 7. 1969, roč. 49, č. 165, s. 6.

⁷² ČTK/pč. Lidé letí na Měsíc, *Rudé právo*, 17. 7. 1969, roč. 49, č. 166, s. 1, 7.

⁷³ ČTK/pč. Nejriskantnější let do vesmíru pokračuje, *Rudé právo*, 18. 7. 1969, roč. 49, č. 167, s. 7.

dolarů... Někteří ovšem právem namítají, že na válku ve Vietnamu USA vydávají ročně 28 miliard.⁷⁴ Poslední den před přistáním deník přináší nové údaje o pozici a rychlosti raketoplánu. Deník dále cituje amerického raketového konstruktéra W. von Brauna, který potvrzuje domněnku, že Američané na Měsíci zbudují vědecká pracoviště. Stát se tak má již v roce 1972, a o tři roky později mají dokonce být na měsíčním orbitu postaveny ubytovací stanice až pro sto vědců.⁷⁵

2.2.2 Období přistání a po něm

V den přistání, tedy 20. července, Rudé právo nevyšlo, neboť byla neděle. Další den však již otisklo zprávu na titulní straně. Ačkoliv má článek největší titulek ze zbylých zpráv na stránce, je mu vyhrazen pouze pravý horní roh.⁷⁶ O titulní stranu se tak musí dělit v porovnání se zcela bezvýznamnými zprávami, stačí zmínit jejich titulky – *V houbařské „škole“*, *Co nového kolem vkladů a půjček*, *Neobyčejný zájem o Liberecké výstavní trhy* či *Blahopřání do Belgie*. Text o Apollu má titulek *První člověk vstoupil na Měsíc* a jeho první věta zní následovně: „V neděli 20. července ve 21.17 hodin našeho času, se zpožděním pouhých 39 vteřin proti letovému programu, dotkla se měsíčního povrchu v oblasti Moře klidu přistávací čtyřnožka měsíčního modulu Apolla 11, zvaného Orel, se dvěma americkými kosmonauty, Armstrongem a Aldrinem, na palubě.“⁷⁷ V textu se dále píše, že se Armstrong za zpoždění omluvil. Jeho legendární slova o „skoku pro lidstvo“ v novinách zcela chybí. Najdeme zde pouze Aldrinovu výzvu, aby se všichni na Zemi na chvíli zastavili a zamysleli nad událostí. Zpráva na titulní straně nemá fotografii. Až její pokračování na straně třetí obsahuje snímek měsíční medaile.⁷⁸

Fotografie Aldrina na Měsíci je na titulní straně až následující den. Ta je ovšem, co do srovnání s vedlejším snímkem paneláků ke zprávě o blahopřání k socialistickým úspěchům v Polsku, poloviční. Ačkoliv se text o Apollu opět vrací k okamžiku výstupu na povrch oběžnice, Armstrongova slova opět chybí.⁷⁹ Pod zprávou je krátké jednovětné blahopřání čs. prezidenta Ludvíka Svobody americkému protějšku.⁸⁰ V zahraniční rubrice se nachází i

⁷⁴ TVAROH, Přemysl. Amerika hledí k nebi, *Rudé právo*, 18. 7. 1969, roč. 49, č. 167, s. 7.

⁷⁵ ČTK/pč. Apollo 11 se blíží k Měsíci, *Rudé právo*, 19. 7. 1969, roč. 49, č. 168, s. 1, 7.

⁷⁶ Viz příloha č. 10

⁷⁷ ČTK/pč. První člověk vstoupil na Měsíc, *Rudé právo*, 21. 7. 1969, roč. 49, č. 169, s. 1.

⁷⁸ ČTK/pč. První člověk vstoupil na Měsíc, *Rudé právo*, 21. 7. 1969, roč. 49, č. 169, s. 1, 7.

⁷⁹ ČTK/pč. Apollo 11 se vrací na Zemi, *Rudé právo*, 22. 7. 1969, roč. 49, č. 170, s. 1, 7.

⁸⁰ ČTK. Blahopřání do USA, *Rudé právo*, 22. 7. 1969, roč. 49, č. 170, s. 1.

komentář Josefa Mašína, který misi Apolla 11 jednoznačně vykresluje jako úspěch amerického programu s dalekosáhlým užitkem pro celé lidstvo. Neopomíná připomenout ani sovětský Sputnik a let Gagarina. Zamýšlí se nad úlohou vesmírného závodění obou mocností a přistání na Měsíci považuje pouze za jeden z jeho počátků. Mašín píše: „*Od chvíle, kdy na oběžnou dráhu kolem Země vyslalo lidstvo prvního Sputnika... dosáhlo v noci na 21. července 1969 našeho času dalšího stupně pronikání do vesmíru. Věda oslavila triumf, před nímž se sklání celý civilizovaný svět.*“⁸¹

Zpráva z dalšího dne informuje o poklidném průběhu návratu na Zemi. Ke konci textu Rudé právo cituje amerického komentátora listu New York Times, který tvrdí, že navzdory úspěchu vesmírného programu jsou američtí politici „v depresi“, neboť údajně nejsou schopni zlepšit sociální a ekonomické problémy na Zemi.⁸² Ve čtvrtečním vydání deník psal o televizním přenosu z kabiny raketoplánu a výskytu neznámého zvuku během radiového spojení mezi Apollem a Houstonem, jehož původ dosud nikdo neosvětlil.⁸³ V zahraniční rubrice je též kratší zpráva o otřesech půdy na Měsíci, jak ji zaznamenal seismometr umístěný americkými astronauty⁸⁴ a současně i text o cestě prezidenta Nixona kolem světa s tím, že se setká i s astronauty.⁸⁵

25. července Rudé právo informovalo o úspěšném návratu astronautů, přičemž na titulní straně je po dlouhé době fotografie, tentokrát velitelské kabiny po přistání na hladině Tichého oceánu.⁸⁶ Další den se na první straně nachází již jen nepatrná zpráva o gratulaci předsedy Československé akademie věd Františka Šormy do Washingtonu.⁸⁷ V zahraniční rubrice deník píše o tiskové konferenci, na níž se odborníci z NASA vyjádřili k několika obtížím během letu. Zároveň však uvádí blahopřání od představitelů východního bloku.⁸⁸ Ve vydání týden po přistání na Měsíci téma Apolla 11 mizí z titulní stránky a krátkou zmínku o letu najdeme jen v přehledu zahraničního dění. Celý příspěvek je dlouhý dvě věty.⁸⁹ Podobně je tomu i další den, kdy krátká zpráva informuje o dalších otřesech půdy na Měsíci.⁹⁰ Objevuje se zde však i soubor humorných črt od Ilji Šetlíka, jejichž společným tématem je cesta na Měsíc. Mimo jiné píše o speciálním nápoji, který vymyslel jakýsi barman v podniku nedaleko Kennedyho mysu,

⁸¹ MAŠÍN, Josef. Lidstvo překonává fantazii Julese Verna, *Rudé právo*, 22. 7. 1969, roč. 49, č. 170, s. 7.

⁸² ČTK/pč. Apollo 11 na trase Měsíc-Země, *Rudé právo*, 23. 7. 1969, roč. 49, č. 171, s. 1, 7.

⁸³ ČTK/pč. Apollo 11 se blíží k Zemi, *Rudé právo*, 24. 7. 1969, roč. 49, č. 172, s. 1, 7.

⁸⁴ ČTK. Silné otřesy půdy na Měsíci?, *Rudé právo*, 24. 7. 1969, roč. 49, č. 172, s. 7.

⁸⁵ ČTK. Nixon na cestách, *Rudé právo*, 24. 7. 1969, roč. 49, č. 172, s. 7.

⁸⁶ ČTK/pč. Apollo 11 přistálo, *Rudé právo*, 25. 7. 1969, roč. 49, č. 173, s. 1, 7.

⁸⁷ ČTK. ČSAV k letu Apolla 11, *Rudé právo*, 26. 7. 1969, roč. 49, č. 174, s. 1.

⁸⁸ NESG. Člověk je připraven k novým úspěchům v kosmu, *Rudé právo*, 26. 7. 1969, roč. 49, č. 174, s. 7.

⁸⁹ 24 hodin v zahraničí, *Rudé právo*, 28. 7. 1969, roč. 49, č. 175, s. 3.

⁹⁰ ČTK. Otřesy půdy na Měsíci, *Rudé právo*, 29. 7. 1969, roč. 49, č. 176, s. 3.

nebo o německém tanečnickovi, který se rozhodl tancovat po celou dobu letu ze Země na Měsíc, tedy téměř 110 hodin.⁹¹

Ve středu 30. července se v deníku nachází rozsáhlý článek Antonína Hála o konstrukci vesmírných raket a důrazu na týmovou vědeckou práci, jež mají úspěch Apolla na svědomí.⁹²

Ve zprávě na další straně Rudé právo přináší nové informace z rozborů měsíční půdy, jež prý obsahuje kousky skla.⁹³ Poslední červencový den mizí Apollo zcela ze stránek Rudého práva.

Deník pouze informuje o Nixonově návštěvě Vietnamu a snímcích Marsu z americké sondy Mariner 6.⁹⁴ Ani první srpnový den se deník tématu Apolla nevěnuje.⁹⁵ Až ve výtisku z 2.

srpna lze v rubrice krátkých zpráv ze zahraničí nalézt zmínku o tom, že dva technici z houstonského střediska přišli omylem do přímého kontaktu s měsíčním prachem a museli být vyšetřeni.⁹⁶ V pondělním vydání se dočteme, že kalifornští vědci pomocí laserového odražeče, který astronauti na Měsíci zanechali, změřili vzdálenost mezi Zemí a Měsícem.⁹⁷

5. srpna se Apollo opět vrací na titulní stránku, ovšem pouze v malé zprávě o tom, že vědci v Houstonu otevřeli druhou schránku se vzorkem měsíční půdy.⁹⁸ Apollo 11 je dále zmíněno až 8. srpna, a to krátce ve stručné zprávě o dalších chystaných letech lodí Apollo.⁹⁹ Stejně tak

i 11. srpna lze nalézt v souhrnné rubrice ze zahraničí jednu větu o tom, že všichni tři astronauti byli propuštěni z karantény.¹⁰⁰ Podobný obsah, ale ve větším rozsahu má i zpráva z následujícího dne.¹⁰¹ 13. srpna se po delší době objevuje článek i s fotografií z Měsíce a pojednává o tiskové konferenci trojice astronautů. Zpráva vyzdvihuje, že se nesla v uvolněném duchu.¹⁰² Uvítání astronautů v New Yorku je tématem zprávy z dalšího dne.¹⁰³

Série poct pokračuje i 15. srpna, kdy Rudé právo píše o slavnostním banketu a dokonce připojuje fotografii, jak Newyorčané vítají astronauty.¹⁰⁴ Zpráva o jejich uvítání v Houstonu vychází i 18. srpna.¹⁰⁵ Další zmínka o tom, že nerosty přivezené z Měsíce byly podrobeny

⁹¹ ŠETLÍK, Ilja. Měsíční inspirace aneb Humor apollónský, *Rudé právo*, 29. 7. 1969, roč. 49, č. 176, s. 6.

⁹² HÁLEK, Antonín. Spolehlivost kosmonautiky – příklad i pro nás, *Rudé právo*, 30. 7. 1969, roč. 49, č. 177, s. 6.

⁹³ ČTK. První poznatky o měsíční půdě, *Rudé právo*, 30. 7. 1969, roč. 49, č. 177, s. 7.

⁹⁴ *Rudé právo*, 31. 7. 1969, roč. 49, č. 178, s. 7.

⁹⁵ *Rudé právo*, 1. 8. 1969, roč. 49, č. 179.

⁹⁶ ČTK. 24 hodin v zahraničí, *Rudé právo*, 2. 8. 1969, roč. 49, č. 180, s. 7.

⁹⁷ ČTK. Vzdálenost mezi Měsícem a Zemí, *Rudé právo*, 4. 8. 1969, roč. 49, č. 181, s. 3.

⁹⁸ ČTK. Nad druhou schránkou s měsíčním materiálem, *Rudé právo*, 5. 8. 1969, roč. 49, č. 182, s. 1.

⁹⁹ ČTK. Apollo 13 a 14 bude na Měsíci 33 hodin, *Rudé právo*, 8. 8. 1969, roč. 49, č. 185, s. 7.

¹⁰⁰ ČTK. 24 hodin v zahraničí, *Rudé právo*, 11. 8. 1969, roč. 49, č. 187, s. 3.

¹⁰¹ ČTK. Jaké budou plány USA s výpravou k Marsu?, *Rudé právo*, 12. 8. 1969, roč. 49, č. 188, s. 7.

¹⁰² ČTK. Přistání viselo na vlásku, *Rudé právo*, 13. 8. 1969, roč. 49, č. 189, s. 7.

¹⁰³ ČTK. Uvítání kosmonautů Apolla v New Yorku, *Rudé právo*, 14. 8. 1969, roč. 49, č. 190, s. 7.

¹⁰⁴ ČTK. „Banket století“ na počest posádky Apolla 11, *Rudé právo*, 15. 8. 1969, roč. 49, č. 191, s. 7.

¹⁰⁵ ČTK. Nadšené uvítání kosmonautů v Houstonu, *Rudé právo*, 18. 8. 1969, roč. 49, č. 193, s. 3.

testování na určení stáří, přichází až za týden.¹⁰⁶ A to je vůbec poslední zpráva Rudého práva za srpen roku 1969.

2.3 MLADÁ FRONTA

2.3.1 Období před přistáním

Deník Mladá fronta přináší 1. července pouze agenturní fotografii z nácvičku astronautů s popisem. Další den pak žádné informace o letu nepřináší. První kratší zpráva se objevuje až 3. července a pojednává o plaketě, jíž astronauti na Měsíci zanechají. Deník ji popisuje jako „jednoduchou“.¹⁰⁷ Krátkou zprávu o úspěšné simulaci startu přináší výtisk z následujícího dne.¹⁰⁸ 5. července není v novinách žádná zpráva a další den deník – stejně jako ostatní sledované – nevyšel.

Apollo se opět dostává na stránky listu až 8. července, a to rovnou na titulní stránku. Jedná se o zprávu z tiskové konference, přičemž zvláště zvýrazněný odstavec hovoří o tom, že prezident Nixon s astronauty zrušil večeři kvůli možné nákaze.¹⁰⁹ Apollo je na první straně i další den. Zpráva pojednává o dalším tréninku v simulátorech a o teorii, že by v měsíční půdě mohly být i diamanty.¹¹⁰ Ve čtvrtém čísle se nachází krátká zpráva zaměřená na to, kolik celý americký program stojí a zmiňuje i zemřelé astronauty z předešlých misí.¹¹¹ Další den se zpráva zaměřuje to, že astronauti nacvičují záchranné manévry pro případ nehody.¹¹²

V sobotu vychází zpráva s podrobným harmonogramem letu¹¹³ a také další s tím, že astronauti na oběžnici nechají orazítkovat dopis.¹¹⁴ V příloze se nachází obsáhlý článek Josefa Sadila, ve kterém autor představuje Měsíc jako odvěký objekt zájmu všech vědců. Zároveň shrnuje i dosud známé poznatky o Měsíci a další teorie o těch neznámých, například jeho původ. „Úkolem prvních lidí na Měsíci bude přispět ke konečnému řešení i těchto otázek, jež možná vrhnou nové světlo i na samu dřívější historii naší planety.“¹¹⁵ V pondělním čísle je připomenutí, že Československá televize bude start raketoplánu přenášet živě, přičemž

¹⁰⁶ ČTK. 24 hodin v zahraničí, *Rudé právo*, 25. 8. 1969, roč. 49, č. 199, s. 3.

¹⁰⁷ REUTERS. Poselství na Měsíci, *Mladá fronta*, 3. 7. 1969, roč. 25, č. 154, s. 5.

¹⁰⁸ ČTK. Úspěšný start, *Mladá fronta*, 4. 7. 1969, roč. 25, č. 155, s. 5.

¹⁰⁹ ČTK. Přistane Orel, *Mladá fronta*, 8. 7. 1969, roč. 25, č. 158, s. 1, 5.

¹¹⁰ ČTK. Diamanty na Měsíci?, *Mladá fronta*, 9. 7. 1969, roč. 25, č. 159, s. 1, 5.

¹¹¹ ČTK. Cena za Měsíc, *Mladá fronta*, 10. 7. 1969, roč. 25, č. 160, s. 5.

¹¹² ČTK. Nácviček záchrany, *Mladá fronta*, 11. 7. 1969, roč. 25, č. 161, s. 1, 5.

¹¹³ Vtk. Tak poletí na Měsíc, *Mladá fronta*, 12. 7. 1969, roč. 25, č. 162, s. 1, 5.

¹¹⁴ REUTERS. Měsíční dopis, *Mladá fronta*, 12. 7. 1969, roč. 25, č. 162, s. 5.

¹¹⁵ SADIL, Josef. Měsíc, týden před člověkem, *Mladá fronta*, 12. 7. 1969, roč. 25, č. 162, s. 1, 2 (příloha).

upozorňuje i na další sérii reportáží o tématu.¹¹⁶ Deník zároveň přináší i přehledný souhrn předělů v dobývání vesmíru, obsahuje jak americké, tak sovětské úspěchy.¹¹⁷ 15. července je na titulní straně zpráva o vrcholení příprav, přičemž polovina textu je zaměřená na Apollo a druhá polovina na sovětskou sondu Luna 15.¹¹⁸

Dne 16. července deník přináší první zprávy od svého zpravodaje přímo ve středisku NASA, Karla Pacnera. Autor píše o posledních přípravách astronautů před odletem. Zmiňuje i sovětskou sondu a rozhovor s astronautem Bormanem. „*Velkou pozornost vzbudil i televizní interview kosmonauta Franka Bormana, po jeho návratu ze SSSR. Borman prohlásil, že všichni v SSSR, s nimiž se setkal, přejí Apollu 11 úspěch... Domnívá se, že Sověti rovněž brzo poletí na Měsíc.*“¹¹⁹ V zahraniční rubrice je delší text o profilu všech tří astronautů i s fotkami.¹²⁰

Den po startu už je Apollo otvírákem titulní strany i s fotografiemi (snímky televizní obrazovky)¹²¹. Pacnerova reportáž z novinářské tribuny velmi živě popisuje elektrizující náladu mezi novináři a následný průběh startu.¹²² Zároveň se zde nachází anketa převzatá od ruského deníku Komsomolská pravda, který americkým i sovětským astronautům položil několik otázek ohledně jejich života i práce. Počet astronautů je z obou zemí stejný a je jim vyhrazen podobný prostor.¹²³ 18. července Pacner píše, že největší vzrušení už odpadlo, což prý zapříčinil i fakt, že let byl dosud bezproblémový. Dále podrobně rozebírá i platy amerických astronautů tak, jak je zveřejnilo tiskové oddělení NASA. Upozorňuje, že žádný zvláštní bonus za přistání na Měsíci nedostanou.¹²⁴ Ve vydání je zároveň i článek Dr. Antonína Vítka o technickém provedení komunikace mezi Apollem a Zemí.¹²⁵ V sobotním čísle se Pacner vrací k atmosféře mezi novináři. „*Ve středisku i v pressroomu vládne dobrá nálada a dychtivé očekávání. Epochální experiment zatím probíhá znamenitě.*“¹²⁶ Příloha je článků o Apollu plná. Autorem jednoho je i Pacner, který se zaměřuje na rizika spojená s cestováním do vesmíru.¹²⁷ Zároveň je zde i rozhovor se sovětským vědcem A. A.

¹¹⁶ Ker. Apollo v televizi, *Mladá fronta*, 14. 7. 1969, roč. 25, č. 163, s. 2.

¹¹⁷ Ker. Stupně k Měsíci, *Mladá fronta*, 14. 7. 1969, roč. 25, č. 163, s. 3.

¹¹⁸ Mf. Měsíční horečka vrcholí, *Mladá fronta*, 15. 7. 1969, roč. 25, č. 164, s. 1.

¹¹⁹ PACNER, Karel. Zde mys Kennedy, volá Karel Pacner, *Mladá fronta*, 16. 7. 1969, roč. 25, č. 165, s. 1, 5.

¹²⁰ Vtk. Trojice z Apolla 11, *Mladá fronta*, 16. 7. 1969, roč. 25, č. 165, s. 5.

¹²¹ Viz příloha č. 11

¹²² PACNER, Karel: Začala velká cesta pozemšťanů, *Mladá fronta*, 17. 7. 1969, roč. 25, č. 166, s. 1, 5.

¹²³ Pod. Tři otázky kosmonautům, *Mladá fronta*, 17. 7. 1969, roč. 25, č. 166, s. 5.

¹²⁴ PACNER, Karel. Měsíc se blíží, *Mladá fronta*, 18. 7. 1969, roč. 25, č. 167, s. 1, 5.

¹²⁵ VÍTEK, Antonín. Cesta signálů z Měsíce, *Mladá fronta*, 18. 7. 1969, roč. 25, č. 167, s. 3.

¹²⁶ PACNER, Karel. Měsíc na dosah člověka, *Mladá fronta*, 19. 7. 1969, roč. 25, č. 168, s. 1, 5.

¹²⁷ PACNER, Karel. Kolumbovská rizika, *Mladá fronta*, 19. 7. 1969, roč. 25, č. 168, s. 1, 2 (příloha).

Blagonravovem, který tvrdí, že technický způsob manuálního řízení lodi – tedy ten, který Američané pro let na Měsíc zvolili – je horší, než kdyby se spolehli na řízení automatické.¹²⁸

2.3.2 Období přistání a po něm

Den po přistání je na titulní straně fotografie povrchu Měsíce – bez astronautů. Pacner v hlavní reportáži popisuje sestup minutu po minutě.¹²⁹ Za zmínku stojí článek Petra Laly, ve kterém autor píše o přístrojích, které mají astronauti na Měsíci zanechat, přičemž vyzdvihuje přínos letu pro současnou vědu. „*Let Apolla 11 má především dokázat, že současná věda a technika je schopna dopravit bezpečně člověka na Měsíc a zpět.*“¹³⁰ 22. července Pacner přináší reportáž ze sledování přistání na Měsíci. Většina zprávy je ve formě dialogů mezi lunárním modulem a houstonským střediskem. Mezi nimi je i legendární věta o kroku pro člověka a skoku pro lidstvo.¹³¹ Na třetí straně se nachází rozsáhlý text věnující se možné kontaminaci. Článek zabírá asi polovinu tiskové strany.¹³² Další den Pacner zpravuje o návratu astronautů k Zemi a o tom, jak událostí „žijí“ všechny americké deníky.¹³³ Zajímavý je i text, kde Mladá fronta pyšně oznamuje, že její redakce dostala poukázku od americké letecké společnosti Pan American k cestě na Měsíc k neupřesněnému datu. Jedná se očividně o vtip. „*Oba (Pacner a Benda, pozn. autora) se již na let pilně připravují. Udržují se ve formě nepravidelným cvičením a Karel Pacner prý již zvládl známé klokaní skoky.*“¹³⁴

Ve čtvrtek Pacner píše nejenom o tom, že se posádka Apolla chystá k přistání do Pacifiku, ale na titulní straně popisuje, jak se novinářské štáby ve středisku stravují. Americkou kuchyni zde znatelně haní a hamburgery popisuje jako strašné.¹³⁵ Den po přistání na Zemi jsou Apollu na titulní straně věnovány dva nejdelší texty. V jednom z nich se v perexu píše: „*Čin, který je nesporně jedním z nejvýraznějších milníků vyznačujících stupně vývoje lidstva.*“¹³⁶ Pacner ve své zprávě začíná oslavnou citací z deníku New York Times, ovšem záhy se text překlene v poukazování na to, že sovětský vesmírný program je také na vysoké úrovni a v budoucnu

¹²⁸ ČADA, Josef. Deset let života, *Mladá fronta*, 19. 7. 1969, roč. 25, č. 168, s. 2 (příloha).

¹²⁹ PACNER, Karel. Lidé na Měsíci, *Mladá fronta*, 21. 7. 1969, roč. 25, č. 169, s. 1.

¹³⁰ LALA, Petr. První přístroje instalované lidmi, *Mladá fronta*, 21. 7. 1969, roč. 25, č. 169, s. 3.

¹³¹ PACNER, Karel. První lidské stopy na Měsíci, *Mladá fronta*, 22. 7. 1969, roč. 25, č. 170, s. 1, 3.

¹³² DAVID, Jiří. Mikrobi hrozí, *Mladá fronta*, 22. 7. 1969, roč. 25, č. 170, s. 3.

¹³³ PACNER, Karel. Columbie se vrací, *Mladá fronta*, 23. 7. 1969, roč. 25, č. 171, s. 1, 5.

¹³⁴ Aa. S Mladou frontou na Měsíc. *Mladá fronta*, 23. 7. 1969, roč. 25, č. 171, s. 2.

¹³⁵ PACNER, Karel. Biologická bariéra pro kosmonauty, *Mladá fronta*, 24. 7. 1969, roč. 25, č. 172, s. 1, 2.

¹³⁶ MF-Space. Columbie šťastně přistála, *Mladá fronta*, 25. 7. 1969, roč. 25, č. 173, s. 1, 5.

prý dokonce cílí na Mars.¹³⁷ Faktem zůstává, že úspěch Apolla 11 Sověti nejenom nepřekonali, ale ani ho nezopakovali.

V sobotu již přímé zpravodajství od Pacnera končí. Na titulní straně se nachází rozhovor s americkým inženýrem Johnem Houboltem, který pracoval na technickém provedení mise.¹³⁸ Příloha se tentokrát o Apollu nezmiňuje. V pondělním čísle je znát první výrazný úpadek zájmu o téma. Číslo obsahuje pouze dvě převzaté zprávy od ČTK. Jedna z nich obsahuje pouze informaci, že astronauti byli vzati do karantény.¹³⁹ Podobně je na tom i číslo z dalšího dne, kdy se sice Apollo udrželo na titulní stránce, ovšem pouze v krátké agenturní zprávě o tom, že seismograf zanechaný astronauty na Měsíci zaznamenal otřesy.¹⁴⁰ Ve středu Mladá fronta otiskla na první stranu fotografii Měsíce s dlouhým popiskem. Snímek pořídili Armstrong s Aldrinem při odletu.¹⁴¹ Poslední červencový den Mladá fronta krátce zpravuje, že astronauti se podrobili výpovědi o svém letu představitelům NASA a že je měsíční materiál zkoumán i na obsah radioaktivity.¹⁴²

První srpnový den číslo Mladé fronty téma Apolla zcela opomíjí. Zato v následujícím čísle na titulní stranu otiskla další z fotografií z Měsíce. Tentokrát jde o slavný snímek Aldrina.¹⁴³ Na straně zahraniční rubriky je text o tom, že se astronautům vede v karanténě dobře a dle Armstronga bude v budoucnu možné strávit na měsíčním povrchu i dvojnásobný čas.¹⁴⁴ Dvě větší fotografie astronautů na Měsíci otiskl deník 7. srpna. Snímky mají pouze delší popisek, jinak výtisk z tohoto dne žádnou zprávu nepřinesl.¹⁴⁵ V sobotu deník přináší rozhovor s českým hudebním skladatelem Aloisem Piňosem, který na motivy Apolla píše symfonii. Zaujatosť není v textu znát. Autorka sama v perexu událost popisuje jako „*obrovskou událost pro celý svět*“¹⁴⁶. V příloze se pak na celé jedné straně nachází Pacnerův článek o tom, jak jeho návštěva USA probíhala. Vyznění je takové, že byl z profesionálního přístupu všech ve středisku a rovněž prostředí nadšen. „*Přísun informací je rovněž dokonalý... Barevné televizory zapnuté na nejrůznější kanály, desítka psacích strojů pro chudší žurnalisty (jinak si totiž každý veze svůj s sebou), debaty s televizními komentátory i vědci, hory propagačních*

¹³⁷ PACNER, Karel. Amerika v očekávání vítězů, *Mladá fronta*, 25. 7. 1969, roč. 25, č. 173, s. 1, 2.

¹³⁸ Ker. Zadostiučinění ing. Houbolta, *Mladá fronta*, 26. 7. 1969, roč. 25, č. 174, s. 1, 2.

¹³⁹ ČTK. Kosmonauté doma, *Mladá fronta*, 28. 7. 1969, roč. 25, č. 175, s. 1, 2.

¹⁴⁰ ČTK. Otřesy na Měsíci, *Mladá fronta*, 29. 7. 1969, roč. 25, č. 176, s. 1.

¹⁴¹ ČTK-UPI. *Mladá fronta*, 30. 7. 1969, roč. 25, č. 177, s. 1.

¹⁴² REUTERS. Kosmonauté v plné práci, *Mladá fronta*, 31. 7. 1969, roč. 25, č. 178, s. 1.

¹⁴³ AP-NASA. *Mladá fronta*, 1. 8. 1969, roč. 25, č. 180, s. 1.

¹⁴⁴ ČT. Druhý den karantény, *Mladá fronta*, 2. 8. 1969, roč. 25, č. 181, s. 5.

¹⁴⁵ *Mladá fronta*, 7. 8. 1969, roč. 25, č. 184, s. 1.

¹⁴⁶ SEMCISINOVA, Danuše. Apollo 11 v tónech, *Mladá fronta*, 9. 8. 1969, roč. 25, č. 186, s. 4.

*materiálu...*¹⁴⁷ V úterý deník přináší jen krátkou agenturní zprávu o skončení karantény, a zároveň i delší text Aleše Bendy, který se sice nevěnuje Apollu, ale za zmínku stojí, neboť autor v něm kritizuje prakticky vše, co je americké. Vadí mu koncept fastfoodů, jídlo, velké obchody, seriály i hollywoodské filmy. „*Všude je k pití jen coca-cola..., promítají se jen filmy s Frankem Sinatrou. Mají tam hory stejné zmrzliny, balíky pepermintové žvýkácké gumy a dívají se celý den na televizi... Situace je snad nejhorší v kultuře... Do kina se chodí na hollywoodské slátaniny lepší či horší úrovně.*“¹⁴⁸

14. srpna deník obsahuje jen stručnou nezaujatou zprávu o masivní vítací ceremonii pro astronauty konané v New Yorku.¹⁴⁹ V podobném duchu se nese i zpráva z dalšího dne.¹⁵⁰ Další zpráva týkající se Apolla pochází až z 25. srpna. Píše se v ní o výsledcích testů nerostů dovezených z Měsíce, které jsou údajně až 4,5 miliardy let staré, tedy stejně jako sluneční soustava.¹⁵¹ O tři dny později Mladá fronta krátce informuje, že seismometr na Měsíci se porouchal.¹⁵² V poslední den sledovaného období, tedy 30. srpna, vychází zpráva o výsledcích rozboru měsíčních hornin.¹⁵³ Zajímavější je však rozhovor v příloze od italské novinářky Oriany Fallaciové. Autorka udělala rozhovor s šéfem amerických astronautů, Donaldem Slaytonem. Fallaciová se ho ptá na to, jak vybírá astronauty do misí Apollo, jestli do procesu zasahuje i vláda apod. Slaytonovy odpovědi jsou velice expresivní a autentické. Jedná se o poslední text k tématu Apolla 11.¹⁵⁴

2.4 SVOBODNÉ SLOVO

2.4.1 Období před přistáním

První zmínka Svobodného slova o Apollu pochází z 2. července. Zpráva pojednává o tom, že se astronauti podrobili lékařské prohlídce a mají zakázáno se stýkat s lidmi.¹⁵⁵ Již další den se zpráva o plaketě zanechané na Měsíci objevuje na titulní stránce.¹⁵⁶ Zahraniční rubrika následující den má hned dva texty týkající se cesty Apolla. Zaprvé krátkou zprávu o

¹⁴⁷ PACNER, Karel. Byl jsem akreditován u NASA, *Mladá fronta*, 9. 8. 1969, roč. 25, č. 186, s. 1 (příloha).

¹⁴⁸ BENDA, Aleš. Valčík s USA, *Mladá fronta*, 12. 8. 1969, roč. 25, č. 188, s. 3.

¹⁴⁹ ČTK. Triumf v New Yorku, *Mladá fronta*, 14. 8. 1969, roč. 25, č. 190, s. 5.

¹⁵⁰ ČTK. Banket století, *Mladá fronta*, 15. 8. 1969, roč. 25, č. 191, s. 5.

¹⁵¹ ČTK. Stáří Měsíce, *Mladá fronta*, 25. 8. 1969, roč. 25, č. 199, s. 2.

¹⁵² ČTK. Seismometr vynechává, *Mladá fronta*, 28. 8. 1969, roč. 25, č. 202, s. 5.

¹⁵³ AFP. Jak starý je Měsíc? *Mladá fronta*, 30. 8. 1969, roč. 25, č. 204, s. 5.

¹⁵⁴ FALLACIOVÁ, Oriana. Tantalova muka Donalda Slaytona, *Mladá fronta*, 30. 8. 1969, roč. 25, č. 204, s. 2 (příloha).

¹⁵⁵ NESG. Styk s lidmi zakázán, *Svobodné slovo*, 2. 7. 1969, roč. 25, č. 153, s. 2.

¹⁵⁶ NESG. Poselství na Měsíc, *Svobodné slovo*, 3. 7. 1969, roč. 25, č. 154, s. 1.

simulovaném startu¹⁵⁷ a současně i článek Pavla Toufara, coby externího pracovníka pro Svobodné slovo a odborníka na kosmonautiku. V textu autor vyzdvihuje technologický i politický význam mise. Polovinu textu pak věnuje sovětskému vesmírnému programu. „*Je pouhým zdáním, že sovětské vědci se dnes tváří, jako by se jejich pozornost upírala na časově vzdálenější, ale tím velkolepější cíle než je pouhý let na Měsíc.*“¹⁵⁸ ¹⁵⁹ Toufar přispívá i další den v rozšířeném vydání, kde v rozsáhlém článku píše o historii amerického programu, plánovaném průběhu Apolla 11 i dalších letů. Celý text se nese v obdivném duchu a pozvedává misi nad mocenské dělení tehdejšího světa. „*Měsíc již brzy promluví anglicky, ale na jeho povrchu přistanou vyslanci celého lidstva... Milióny televizních obrazovek přinesou lidem... pohled na Zemi, která z obrovské vzdálenosti není rozdělena představami mocných nebo odlišnými politickými názory, ale pouze světadily bez hranic.*“¹⁶⁰

V neděli deník nevychází a ani v pondělí se téma Apolla v deníku nevyskytuje.¹⁶¹ V úterý je však již na titulní stránce zpráva o tiskové konferenci s astronauty, při níž museli mít všichni přítomní roušky.¹⁶² Další den vychází dva texty. Opět kratší zpráva o tréninku výstupu na Měsíc¹⁶³ a na podvalu je převzatý rozhovor francouzského časopisu Paris Match s Armstrongem.¹⁶⁴ Ve čtvrtek 10. července Svobodné slovo vydalo zprávu zaměřenou na výdaje programu¹⁶⁵ a v pátek o zkouškách záchranných manévru.¹⁶⁶ V sobotu vychází rozšířené vydání a téma Apolla se objevuje na třech stránkách. Na titulní se lze dočíst, že se v den startu očekává v okolí Kennedyho mysu dopravní kolaps.¹⁶⁷ Na straně druhé jsou dva texty – časový harmonogram celého letu¹⁶⁸ a názory známých osobností na chystanou událost (odpovídali Brigitte Bardot a Salvador Dalí).¹⁶⁹ Do čísla přispěl i Toufar článkem o domněnkách ohledně měsíčního povrchu a způsobu odebrání měsíční horniny.¹⁷⁰

Dva dny před startem deník přinesl text o přerušení přípravného období a citoval astronauty z předešlých misí Apollo s tím, že zcela úspěšné provedení cesty není zaručeno.¹⁷¹ Den před

¹⁵⁷ NESG. Simulovaný start Apolla, *Svobodné slovo*, 4. 7. 1969, roč. 25, č. 155, s. 2.

¹⁵⁸ TOUFAR, Pavel. Před výpravou století, *Svobodné slovo*, 4. 7. 1969, roč. 25, č. 155, s. 2.

¹⁵⁹ Žádný sovětský, ani posléze ruský, kosmonaut nikdy na Měsíc nevstoupil.

¹⁶⁰ TOUFAR, Pavel. Měsíční lavina jménem Apollo, *Svobodné slovo*, 5. 7. 1969, roč. 25, č. 156, s. 9.

¹⁶¹ *Svobodné slovo*, 7. 7. 1969, roč. 25, č. 157.

¹⁶² NESG. Poslední fáze příprav, *Svobodné slovo*, 8. 7. 1969, roč. 25, č. 158, s. 1, 2.

¹⁶³ NESG. Trio z Apolla cvičí kosmické rendez-vous, *Svobodné slovo*, 9. 7. 1969, roč. 25, č. 159, s. 2.

¹⁶⁴ Pt. Je to velké štěstí..., *Svobodné slovo*, 9. 7. 1969, roč. 25, č. 159, s. 2.

¹⁶⁵ NESG. Tanec miliard kolem Apolla 11, *Svobodné slovo*, 10. 7. 1969, roč. 25, č. 160, s. 2.

¹⁶⁶ ČTK. Kosmonauti trénují záchranné manévry, *Svobodné slovo*, 11. 7. 1969, roč. 25, č. 161, s. 2.

¹⁶⁷ Č. Invaze na Floridu, *Svobodné slovo*, 12. 7. 1969, roč. 25, č. 162, s. 1.

¹⁶⁸ NESG. Program Apolla 11, *Svobodné slovo*, 12. 7. 1969, roč. 25, č. 162, s. 2.

¹⁶⁹ AFP. Bardotová a Dalí o Měsíci, *Svobodné slovo*, 12. 7. 1969, roč. 25, č. 162, s. 2.

¹⁷⁰ TOUFAR, Pavel. Budou mít doma měsíční kámen, *Svobodné slovo*, 12. 7. 1969, roč. 25, č. 162, s. 9.

¹⁷¹ NESG. Trio z Apolla odpočívalo, *Svobodné slovo*, 14. 7. 1969, roč. 25, č. 163, s. 2.

startem Svobodné slovo píše o extrémním přecpání cest na Kennedyho mys, odkud lidé plánují start sledovat. Stejně tak, že jsou vypůjčena všechna auta a obsazeny všechny pokoje v přilehlých hotelech.¹⁷² Druhý text je portrétem astronauta Collinse.¹⁷³ V den startu, 16. července, deník přinesl celkem tři texty. Na titulní straně najdeme kuriózní zprávu o tom, že jistý chilský právník poslal Armstrongovi telegram s tím, že vstupuje na jeho půdu, neboť se považuje za vlastníka Měsíce.¹⁷⁴ Na druhé straně se nachází portrét Edwina Aldrina¹⁷⁵ a zpráva z tiskové konference s astronauty.¹⁷⁶

Zpráva o startu s fotografií startujícího raketoplánu je otvírákem titulní strany další den. Text informuje o startu pravdivě a ani ve framingu nejsou známky zaujatosti.¹⁷⁷ V zahraniční rubrice je portrét i třetího astronauta, Armstronga.¹⁷⁸ Na podvalu strany se nachází článek shrnující známé skutečnosti o americkém kosmodromu.¹⁷⁹ 18. července deník přináší souhrn, jak o letu Apolla k Měsíci informují světová média, jak západní, tak východní. Všechna údajně přejí misi úspěch.¹⁸⁰ Den před přistáním se téma opět vyskytuje na třech stranách. Svobodné slovo o letu hovoří jako o triumfu lidstva a cituje ředitele NASA Thomase Paina, že přistání na Měsíci neznamena konec dobývání vesmíru a že nejde o to, porazit SSSR, ale dokázat dosud nemožné.¹⁸¹ V dalších zprávách stojí, že USA plánuje další lidské posádky na Měsíc¹⁸², nebo že sovětská sonda Luna let Apolla nijak neohrozí.¹⁸³ I zde přispěl Toufar úvahou, kde se vrací k dřívějším představám o cestování do vesmíru, především pak vizí Julese Vernea. „*První odvážlivci zůstanou na povrchu jiného světa jen krátkou dobu, ale přesto ten jeden necelý měsíční den zůstane nezapomenutelně v paměti každého z nás.*“¹⁸⁴

2.4.2 Období přistání a po něm

V den přistání Svobodné slovo nevyšlo. Další den je Apollo tématem otvíráku, i když poměrně stručného. Za pozornost stojí titulek: „*Spojené státy splnily dávný sen lidstva,*

¹⁷² NESG. Florida zaplavena, *Svobodné slovo*, 15. 7. 1969, roč. 25, č. 164, s. 2.

¹⁷³ Pt. Michael Collins, *Svobodné slovo*, 15. 7. 1969, roč. 25, č. 164, s. 2.

¹⁷⁴ JI. Armstrong může přistát, *Svobodné slovo*, 16. 7. 1969, roč. 25, č. 165, s. 1.

¹⁷⁵ Pt. Edwin Aldrin, *Svobodné slovo*, 16. 7. 1969, roč. 25, č. 165, s. 2.

¹⁷⁶ NESG. Trio věří v úspěch Apolla 11, *Svobodné slovo*, 16. 7. 1969, roč. 25, č. 165, s. 2.

¹⁷⁷ NESG. Legendární den, *Svobodné slovo*, 17. 7. 1969, roč. 25, č. 166, s. 1, 2.

¹⁷⁸ Pt. Neil Armstrong, *Svobodné slovo*, 17. 7. 1969, roč. 25, č. 166, s. 2.

¹⁷⁹ Pt. Měsíční kolotoč, *Svobodné slovo*, 17. 7. 1969, roč. 25, č. 166, s. 2.

¹⁸⁰ Pt. Apollo se řítí k Měsíci, *Svobodné slovo*, 18. 7. 1969, roč. 25, č. 167, s. 1, 2.

¹⁸¹ Ná, pt. Triumf lidstva, *Svobodné slovo*, 19. 7. 1969, roč. 25, č. 168, s. 1.

¹⁸² NESG. Před přistáním na Marsu, *Svobodné slovo*, 19. 7. 1969, roč. 25, č. 168, s. 2.

¹⁸³ NESG. Oběžná dráha Luny 15 neohrozí let Apolla, *Svobodné slovo*, 19. 7. 1969, roč. 25, č. 168, s. 2.

¹⁸⁴ TOUFAR, Pavel. Letí s nimi celý svět, *Svobodné slovo*, 19. 7. 1969, roč. 25, č. 168, s. 9.

Americký Orel na Měsíci^{185 186}. Téma se dostalo i do Pondělního sloupku Jiřího Hodače, kde se autor pozastavuje nad tím, jak malicherné jsou každodenní starosti v porovnání s úspěchem Apolla. „Právě dnes by si měl každý uvědomit, jak nesmírně ubohé jsou mnohé z našich rozporů z hlediska skutečně lidských hodnot, jejichž vytváření by mělo být posláním nás všech.“¹⁸⁷ I zde je, podobně jako u jiných čs. deníků, titulní strana „rozbita“ zprávami o tom, jak byl slunečný víkend a že JZD oslavilo 20. výročí ve Šmolovech na Havlíčkovobrodsku. V zahraniční rubrice se nachází článek o televizním přenosu výstupu Armstronga na povrch Měsíce. Jeho legendární slova ovšem chybějí.¹⁸⁸

Číslo z 22. července je již o něco důstojnější. Hned na titulní straně je pět fotografií a dohromady obsahuje pět textů věnujících se Apollu. Kromě standardních údajů o harmonogramu letu Svobodné slovo informuje i o blahopřání prezidenta Svobody Nixonovi. Ačkoliv zprávy detailně popisují, co astronauti na Měsíci dělali krok za krokem, o slavných prvních slovech zde není ani zmínka.¹⁸⁹ Středeční vydání obsahuje také pět článků, přičemž za zmínku stojí článek Pavla Toufara na druhé straně. Zde píše, že Spojené státy na sebe mohou být hrdé a zmiňuje i sovětskou sondu, která na měsíčním povrchu havarovala.¹⁹⁰ 24. července deník píše o blížícím se návratu z „triumfálního letu“¹⁹¹. Další den již poskytuje slavnou fotografii modulu po přistání v oceánu a v rozsáhlém článku mimo jiné píše, že se jedná o „finále jedné z nejfantastičtějších událostí v dějinách lidstva“¹⁹². V sobotním čísle se nachází Toufarův komentář, kde předkládá nové poznatky, které let vědcům poskytl.¹⁹³

V pondělí deník píše o tom, že se měsíčním prachem „nakazilo“ pět pracovníků NASA a musí být internováni do karantény.¹⁹⁴ Zpráva z dalšího dne přináší první výsledky zkoumání dovezené horniny a zároveň připomíná, že američtí inženýři plánují do šesti let postavit orbitální kosmickou stanici.¹⁹⁵ Výsledky rozborů měsíční půdy jsou obsahem zprávy následujícího čísla.¹⁹⁶ Poslední červencový den mizí téma Apolla z titulní stránky. V zahraniční rubrice se dočteme, že kabina Apolla 11 byla převezena k dekontaminaci do

¹⁸⁵ Pt. *Americký Orel na Měsíci*, *Svobodné slovo*, 21. 7. 1969, roč. 25, č. 169, s. 1.

¹⁸⁶ Pt. *Americký Orel na Měsíci*, *Svobodné slovo*, 21. 7. 1969, roč. 25, č. 169, s. 1, 2.

¹⁸⁷ HODAČ, Jiří: Pondělní sloupek, *Svobodné slovo*, 21. 7. 1969, roč. 25, č. 169, s. 1.

¹⁸⁸ Ok. Viděli jsme na obrazovce, *Svobodné slovo*, 21. 7. 1969, roč. 25, č. 169, s. 2.

¹⁸⁹ *Svobodné slovo*, 22. 7. 1969, roč. 25, č. 170, s. 1, 2.

¹⁹⁰ TOUFAR, Pavel: Horký týden v kosmu, *Svobodné slovo*, 23. 7. 1969, roč. 25, č. 171, s. 2.

¹⁹¹ Pt. Trio dnes na Zemi, *Svobodné slovo*, 24. 7. 1969, roč. 25, č. 172, s. 1.

¹⁹² Pt-čt. Závěr velkolepé cesty, *Svobodné slovo*, 25. 7. 1969, roč. 25, č. 173, s. 1.

¹⁹³ TOUFAR, Pavel: Poselství Apolla, *Svobodné slovo*, 26. 7. 1969, roč. 25, č. 174, s. 2.

¹⁹⁴ NESG. Měsíční trio doma, *Svobodné slovo*, 28. 7. 1969, roč. 25, č. 175, s. 1.

¹⁹⁵ NESG. První den v Houstonu, *Svobodné slovo*, 29. 7. 1969, roč. 25, č. 176, s. 1.

¹⁹⁶ Pt. Po Měsíci na řadě Mars, *Svobodné slovo*, 30. 7. 1969, roč. 25, č. 177, s. 1, 2.

Houstonu.¹⁹⁷ První srpnový den již o letu není ani slovo. Další den v deníku najdeme krátkou zprávu o tom, že dalších několik jedinců muselo odejít do karantény¹⁹⁸ a delší Toufarův článek o možnostech přistání na Marsu. Text jsem zahrnul, neboť je v něm často zmiňováno Apollo 11, vždy s pozitivními atributy. „*Přistání kosmonautů Armstronga a Aldrina na povrchu odvěké družice naší Země dalo kosmonautice silnou povzbuzující injekci. Opět se objevují návrhy na uspořádání výpravu kosmonautů k blízkému Marsu.*“¹⁹⁹

V pondělním vydání informace o letu nejsou. V úterý je na titulní stránce krátká zpráva o tom, že astronauti jsou v pořádku.²⁰⁰ Další den Svobodné slovo publikovalo zprávu a doplnilo ji fotografií Aldrina na Měsíci.²⁰¹ Další dva dny noviny píší o nových fotkách Marsu a možném kosmickém programu Jugoslávie. Apollo 11 se dostává na stránku zahraniční rubriky až v sobotním vydání, kdy Svobodné slovo přináší nové informace o rozboru měsíčních kamenů a současně informuje o vypuštění sondy Zond 7 Sovětským svazem.²⁰² 12. srpna se dočteme, že astronauti již opustili karanténu a jsou v pořádku. Kromě dalších plánů amerického střediska je ve zprávě i zmínka o letu sovětské sondy.²⁰³ Další den Svobodné slovo přináší zprávu z tiskové konference s astronauty. Většina otázek se prý týkala dramatického přistání. „*Armstrong i Aldrin řekli, že měli vážné obavy o zásoby paliva brzdícího motoru.*“²⁰⁴ Zajímavý je i přetištěný fejton Arta Buchwalda z Herald Tribune, kde autor nastiňuje nový pohled na Armstronga s Aldrinem. Zamýšlí se, že na možné Měsíčníany by museli nutně působit jako pro nás mimozemšťané.²⁰⁵

Ve čtvrtek deník píše o bouřlivých oslavách v New Yorku při návštěvě astronautů a cituje starostu města, který událost označil za největší v historii města.²⁰⁶ O oslavách píše i další den, kdy se odehrávají v Los Angeles a list opět nešetří citacemi o velkoleposti.²⁰⁷ V sobotním čísle je rozsáhlý článek Toufara o dalších plánech NASA. Zde mimo jiné píše, že kosmické lety se stanou běžnými a předpovídá i klesající zájem veřejnosti. „*Veřejnost se bude horlivě zajímat snad ještě o druhý a třetí přímý přenos z Měsíce, ale potom se pravděpodobně vrátí ke*

¹⁹⁷ NESG. V karanténě i Apollo, *Svobodné slovo*, 31. 7. 1969, roč. 25, č. 178, s. 2.

¹⁹⁸ NESG. V Houstonu už 19 vězňů, *Svobodné slovo*, 2. 8. 1969, roč. 25, č. 180, s. 2.

¹⁹⁹ TOUFAR, Pavel: Získáme i Rudou planetu?, *Svobodné slovo*, 2. 8. 1969, roč. 25, č. 180, s. 9.

²⁰⁰ NESG. Astronauti jsou o. k., *Svobodné slovo*, 5. 8. 1969, roč. 25, č. 182, s. 1.

²⁰¹ NESG. Za týden z karantény, *Svobodné slovo*, 6. 8. 1969, roč. 25, č. 183, s. 2.

²⁰² NESG. Měsíční kameny odhalují jen pozvolna svůj prapůvod, *Svobodné slovo*, 9. 8. 1969, roč. 25, č. 186, s. 2.

²⁰³ Pt. Země nebyla zamořena, *Svobodné slovo*, 12. 8. 1969, roč. 25, č. 188, s. 2.

²⁰⁴ Pt. Dramatické přistání, *Svobodné slovo*, 13. 8. 1969, roč. 25, č. 189, s. 2

²⁰⁵ BUCHWALD, Art: Ve jménu Martánstva, *Svobodné slovo*, 13. 8. 1969, roč. 25, č. 189, s. 2

²⁰⁶ ČTK. Statisíce Newyorčanů uvítalo trio z Apolla 11, *Svobodné slovo*, 14. 8. 1969, roč. 25, č. 190, s. 2

²⁰⁷ NESG. Banket století v Los Angeles, *Svobodné slovo*, 15. 8. 1969, roč. 25, č. 191, s. 2

*svým všedním starostem, protože také lety do vesmíru se stanou pomalu běžnou záležitostí.*²⁰⁸

V pondělí se v deníku nachází jen krátký text o tom, že podle Armstronga by lidé mohli doletět i na Mars, a to k roku 1981.²⁰⁹ Další dva dny se informace o Apollu nevyskytují. 21. srpna najdeme jen kratší zprávu informující o tom, že seismometr zanechaný na Měsíci přečkal i mrazivou noc.²¹⁰ Další dva dny opět žádná informace. V pondělí se ale v krátké zprávě dostává Apollo na titulní stranu, a to když byly zveřejněny chemické testy na dovezených nerostech.²¹¹ Jedná se o poslední zprávu za sledované období ze stránek Svobodného slova.

ZÁVĚR

Většina zpravodajství Rudého práva se po obsahové stránce jevila jako objektivní. Zaujatost však lze spatřit v rámování některých zpráv, jež byly zaměřeny na negativní aspekty. To je i případ otvíráku ze dne po přistání (tedy zpravodajského vrcholu události) na Měsíci, kdy první věta zpravuje o zpoždění několika vteřin oproti letovému plánu. Tato zpráva nemá ani fotografii. Rudé právo, stejně jako Svobodné slovo, také v žádné ze zpráv nepíše o prvních slovech Armstronga na Měsíci. Otiskla je pouze Mladá fronta.

Stejně tak je ideologická zaujatost patrná z vydání v dalším dni, kdy deník splňuje obligátní zpravodajskou povinnost o Apollu napsat, ale v titulcích se neobjevuje národnost astronautů. Slovo „Američané“ se objevuje pouze u okolních zpráv na stránce, přičemž se zde o nich hovoří jako o „agresorech“. Ideologické zaujetí směrem k Apollu se ale nijak výrazně nezměnilo. Po návratu pak deník frekvenci zpráv o Apollu až na pár agenturních zpráv omezil. Rudé právo mělo očividné potíže s tím, jak se vyrovnat s úspěchem ideologických nepřátel. Hojně však referovalo o tématech vietnamské války, kde Američany vykreslovalo jako agresory, nebo o skandálu kolem Edwarda Kennedyho.

Snahu nepřikládat události takový význam lze pozorovat i v míře pozornosti, jakou jí deník věnoval. Obsahově v deníku chyběly komentáře, ve kterých by se autor věnoval celkovému významu letu. Ten je zmíněn spíše „mezi řádky“ ve zprávách. Reportáže redaktora Tvaroha pak působí výrazně posměšně, než obdivně. Je viditelné, že k americkému programu přistupuje cynicky a považuje ho za výraz velikášství. I výběr jím vybraných aspektů reality

²⁰⁸ TOUFAR, Pavel: Sladký život kosmických poutníků, *Svobodné slovo*, 16. 8. 1969, roč. 25, č. 192, s. 10

²⁰⁹ NESG. Budou v roce 1981 na Marsu?, *Svobodné slovo*, 18. 8. 1969, roč. 25, č. 193, s. 2

²¹⁰ NESG. Seismometr na Měsíci přežil měsíční noc, *Svobodné slovo*, 21. 8. 1969, roč. 25, č. 196, s. 2

²¹¹ NESG. Vědci překvapeni, *Svobodné slovo*, 25. 8. 1969, roč. 25, č. 199, s. 1

značí, že se zaměřuje spíše na aspekty, které lze vysvětlit negativně, i když ve skutečnosti jsou banální a malicherné.

Rudé právo informovalo o letu Apolla 11 nejméně ze všech tří sledovaných deníků. Tématu věnovalo za ony dva měsíce pouze 6 celkově původních textů a 8 napůl původních. Nesignovaných textů mělo 4 a agenturních 29. Na svých stranách otisklo celkem 11 fotografií a hodnocený výskyt na stranách (dle metody v kapitole Analýza) činí 58 bodů.

Mladá fronta těžila z toho, že měla v americkém vesmírném středisku svého zpravodaje Karla Pacnera. Než Pacner přijel, omezovalo se její informování na agenturní zprávy, které se vyznačovaly tím, že byly často z poloviny o Apollu a poté se se stejnou intenzitou věnovaly sovětskému vesmírnému programu (navzdory tomu, že Sověti přistání na Měsíci s lidskou posádkou nechystali). Tohoto postupu se v některých zprávách drží i Pacner. Z jeho reportáží však přímé prvky zaujatosti patrné nejsou. Z období před přistáním stojí za zmínku i sobotní číslo z 19. července, které Apollu vyhradilo téměř celou přílohu – Rudé právo ani Svobodné slovo tak neučinilo.

Po přistání na Měsíci je publicistika plná oslavných textů – převážně z pera Pacnera a Petra Laly. Po Pacnerově odjezdu však Mladá fronta výskyt zpráv spojených s Apollem výrazně snížila. Přesto během prvních srpnových dní deník pravidelně přetiskoval fotografie od NASA, a to na titulní stránce. Později se ale situace změnila. V srpnu, když se blížilo první výročí okupace vojsky Varšavské smlouvy, přibýly zprávy o věrnosti deníku komunistické straně apod. Publicistika se Apollu již dále nevěnovala.

Přesto Mladá fronta informovala o Apollu 11 nejvíce. Na svých stránkách měla celkem 54 původních zpráv a 39 agenturních. K tématu dále otiskla 59 fotografií a bodů za výskyt na stranách získala 107.

Svobodné slovo se ve zpravodajství drží objektivního rázu. Přináší zajímavé převzaté rozhovory s Armstrongem a jednotlivé profily všech tří astronautů. Publicistické texty psal obvykle Pavel Toufar a bylo z nich patrné, že let Apolla 11 obdivuje. Články od jiných autorů věnující se Americe ale již tak oslavné nebyly.

V den po přistání na Měsíci texty Toufara a redaktora Jiřího Hodače výrazně oslavovaly úspěch. Zarážející byl pouze neadekvátně malý prostor, jaký deník tématu v ten den věnoval. V další dny ale tento poklesek napravil a Toufar úspěch Američanů popisuje jako „nejfantastičtější událost v dějinách lidstva“. Ačkoliv ve zpravodajství i publicistice chybí Armstrongova první slova z Měsíce, texty jsou spíše pozitivně, než negativně laděné.

Svobodné slovo publikovalo k tématu celkem 32 textů původních, 31 nesignovaných a 10 agenturních. Fotografií otisklo 32 a bodů za výskyt na stranách získalo 71.

Podrobnosti o frekvenci výskytu textů a fotografií v jednotlivých denících v konkrétní dny lze nalézt v přílohách.

Událost přistání na Měsíci má ve studené válce poněkud jiné postavení než například válka ve Vietnamu nebo Koreji. Záviděl Sovětský svaz Američanům vesmírný úspěch? Zcela určitě. Ale hovořit o nenávisti by bylo příliš zkratkovité. Čin ukázal technologickou dominanci Spojených států, ale SSSR nic reálného neubral. Šlo spíše o exhibici dovedností, a proto nepřátelství ve sledovaném tisku není tak znatelné, jako například při zpravování o vietnamské válce.

SUMMARY

Most of the Rudé právo's news has appeared to be objective. Bias is visible in some of the texts that are negatively framed. That is for example the case of the Moon landing day's opener (the top of the event), where the first sentence informs about a delay of a few seconds. This text doesn't even have a photo. Rudé právo, just like Svobodné slovo, has never mentioned the first words that Armstrong spoke on the Moon. Only Mladá fronta did.

Ideological bias is also evident in the next day's issue in which the paper meets the obligate journalistic task to inform about the Apollo but doesn't mention the astronaut's nationality in the headlines. The word „Americans“ comes up only in the surrounding texts and exclusively in the association to being „aggressors“. This means that the ideological bias is stronger after the Moon landing had happened. Rudé právo has limited the frequency of it's reporting about the Apollo after it's return to the Earth. It clearly had issues with how to deal with a success of the ideological enemy. The paper plentifully informed about the Edward Kennedy scandal or the Vietnamese War, where it depicted Americans as the aggressors.

Tendency to minimize the importance of the event can be also seen in the amount of an attention the paper ascribed to it. It was missing commentaries in which the author would consider the flight's overall significance. Some of it is mentioned only in between the lines. The reports of Přemysl Tvaroh are ridiculing. It's visible that he approaches the American program with cynicism and considers it to be a project of megalomania. He also chooses mostly negative aspects even though they're petty.

Rudé právo reported on Apollo 11 the least of all three newspapers. It has produced only 6 original texts and 8 half original, 4 unsigned ones and 29 from press agencies. It has printed 11 photographs and (according to the method in Analýza chapter) earned 58 points.

Mladá fronta gained from the fact that it had its own correspondent, Karel Pacner, in the space center. Before Pacner arrived, the paper had used mostly agency texts that were usually half about Apollo and half about the Soviet space program (despite the fact that the Soviets were not planning the Moon landing). Even Pacner sometimes uses this method. But mostly his reports stay away from being biased. It's worth mentioning that on Saturday of July 19th Mladá fronta granted the Apollo almost all of its supplement – neither Rudé právo nor Svobodné slovo did so.

After the Moon landing Karel Pacner and Petr Lala wrote many panegyric texts about it. Mladá fronta significantly decreased its Apollo related texts after the Pacner's departure. Although the paper has been regularly printing photographs from NASA. But later the situation has changed. News about the adherence to the Communist party were more frequent as the first anniversary of the occupation has come closer. The opinion pages had no longer taken interest in the Apollo.

Despite of that, Mladá fronta reported on the Apollo 11 the most of all three. It has produced total of 54 original texts and 39 from agencies. It has also printed 59 photographs and gained 107 points for the page appearance.

Svobodné slovo has kept its objectivity. It has brought interesting interview with Armstrong and individual profiles of all three astronauts. Pavel Toufar usually was the author of opinion texts and it was obvious that he was in awe of the Apollo flight. Other people's texts about America were not so panegyric.

On the Moon landing day Toufar and Jiří Hodač's texts were very celebratory to the success. Strangely how little space the paper dedicated to the topic on that day. But it has rapidly changed. Toufar described the flight as „the most fantastic event in the history of mankind“. Even though Svobodné slovo lacks Armstrong's first words, its texts are mostly neutrally or positively worded. Svobodné slovo has produced 32 original texts, 31 unsigned and 10 from agencies. It has printed 32 photographs and achieved 71 points.

The specifics about the frequency of texts and photographs in the individual newspapers are to be found in Přílohy.

The Moon landing has rather unique position in the Cold War context. Was the Soviet Union envious of the Americans' success? Surely. But to say it was all but hate would be too harsh. The flight has demonstrated the technological dominance of the United States but it had not taken anything away from the Soviets. It was more of an exhibition of prowess which is probably the reason why the hostility in the Czechoslovak press is not that visible compared to the Vietnamese War for example.

POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY

Literatura:

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií*. Praha, Grada, 2011, ISBN 978-80-247-3028-8

DICK, Steven J. a Roger D. LAUNIUS. *Societal impact of spaceflight*. Washington, DC: National Aeronautics and Space Administration, Office of External Relations, History Division, 2007. ISBN 978-1493586240

DOSKOČIL, Zdeněk.: *Duben 1969: anatomie jednoho mocenského zvratu*. Brno, Doplněk, 2006. ISBN 80-7239-204-2

EVANS, Ben. *At home in space: the late seventies into the eighties*. Chichester [England]: Published in association with Praxis Pub., c2012. Springer-Praxis books in space exploration. ISBN 1441988092

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9

HOLÝ, Jiří: *Writers Under Siege: Czech Literature Since 1945*. Brighton, Sussex Academic Press, 2007, ISBN 978-1-84519-190-0

KONČELÍK, Jakub; TRAMPOTA, Tomáš. *Rudé právo v kontextu reformy konce 60. let: Metodické poznámky ke kvantitativní analýze*. Praha, 2006, Mediální řada MED-008

KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG, J.: *Dějiny českých médií 20. století*. Praha, Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-698-8

PACNER, Karel. *Kolumbové vesmíru*. Praha: Paseka, 2006. ISBN 80-7185-750-5

PACNER, Karel. *Tajný závod o Měsíc*. Praha: Bohemia, 1997. ISBN 80-85803-25-9

STRAUSS, Anselm L. a Juliet CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. SCAN. ISBN 80-85834-60-X

ŠVANCARA, Marek. *Apollo – Člověk na Měsíci*. Praha, 2010. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta. Ústav světových dějin. Vedoucí práce Stanislav Tumis, str. 90

TODD, Allan. *The Cold War*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. ISBN 9780521189323

TOUFAR, Pavel. *Člověk na Měsíci: podvod století?*. Brno: MOBA, c2003. ISBN 80-243-1223-9

VÍTEK, Antonín. *Stopy na Měsíci: příběhy posádek kosmických lodí Apollo*. Praha: Radioservis, 2009. Leonardo (Radioservis: Český rozhlas). ISBN 978-80-86212-62-3

Elektronické zdroje:

Apollo 11 Moon Landing [online]. Columbia Point: John F. Kennedy Presidential Library And Museum, [cit. 6. 12. 2016]. Dostupné z: <https://www.jfklibrary.org/JFK/JFK-Legacy/NASA-Moon-Landing.aspx>

ČT24, *Politické procesy v 50. letech*, ceskatelevize.cz [online]. 28. 11. 2011 [cit. 28. 10. 2016]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1206905-politicke-procesy-v-50-letech>

Chronologický seznam citovaných článků:

Rudé právo

ČTK. Přípravy k letu Apolla 11 do závěrečné fáze, *Rudé právo*, 2. 7. 1969, roč. 49, č. 153, s. 3

NESG. Poselství na Měsíc. *Rudé právo*, 3. 7. 1969, roč. 49, č. 154, s. 7

ČTK. Apollo 11: Úspěšná zkouška startu, *Rudé právo*, 4. 7. 1969, roč. 49, č. 155, s. 7

Rudé právo, 1969, roč. 49, č. 156-157

ČTK. Nixon odvolal večeři s astronauty, *Rudé právo*, 8. 7. 1969, roč. 49, č. 158, s. 7.

ČTK. Apollo přiveze z Měsíce 50 kg vzorků půdy, *Rudé právo*, 9. 7. 1969, roč. 49, č. 159, s. 7.

PODZIMEK, Jaroslav. Podivuhodná tajemství měsíční krajiny, *Rudé právo*, 10. 7. 1969, roč. 49, č. 160, s. 1.

NESG. Přípravy startu Apollo 11 vrcholí, *Rudé právo*, 11. 7. 1969, roč. 49, č. 161, s. 6.

ČTK. Poslední přípravné období před startem Apollo 11 k Měsíci, *Rudé právo*, 12. 7. 1969, roč. 49, č. 162, s. 7.

NESG. Raketa SSSR pro měsíční vzorky?, *Rudé právo*, 14. 7. 1969, roč. 49, č. 163, s. 1.

ČTK. Posádka Apollo 11 zdráva, *Rudé právo*, 14. 7. 1969, roč. 49, č. 163, s. 3.

PODZIMEK, Jaroslav. Po Měsíci až k Jupiteru? *Rudé právo*, 14. 7. 1969, roč. 49, č. 163, s. 5.

ČTK. L'Humanité k vypuštění Luny 15, *Rudé právo*, 15. 7. 1969, roč. 49, č. 164, s. 1.

ČTK. Start na Měsíc, *Rudé právo*, 16. 7. 1969, roč. 49, č. 165, s. 1, 7.

TVAROH, Přemysl. Z Houstonu na Měsíc, *Rudé právo*, 16. 7. 1969, roč. 49, č. 165, s. 6.

ČTK/pč. Lidé letí na Měsíc, *Rudé právo*, 17. 7. 1969, roč. 49, č. 166, s. 1, 7.

ČTK/pč. Nejriskantnější let do vesmíru pokračuje, *Rudé právo*, 18. 7. 1969, roč. 49, č. 167, s. 7.

TVAROH, Přemysl. Amerika hledí k nebi, *Rudé právo*, 18. 7. 1969, roč. 49, č. 167, s. 7.

ČTK/pč. Apollo 11 se blíží k Měsíci, *Rudé právo*, 19. 7. 1969, roč. 49, č. 168, s. 1, 7.

ČTK/pč. První člověk vstoupil na Měsíc, *Rudé právo*, 21. 7. 1969, roč. 49, č. 169, s. 1, 7.

ČTK/pč. Apollo 11 se vrací na Zemi, *Rudé právo*, 22. 7. 1969, roč. 49, č. 170, s. 1, 7.

ČTK. Blahopřání do USA, *Rudé právo*, 22. 7. 1969, roč. 49, č. 170, s. 1.

MAŠÍN, Josef. Lidstvo překonává fantazii Julese Verna, *Rudé právo*, 22. 7. 1969, roč. 49, č. 170, s. 7.

ČTK/pč. Apollo 11 na trase Měsíc-Země, *Rudé právo*, 23. 7. 1969, roč. 49, č. 171, s. 1, 7.

ČTK/pč. Apollo 11 se blíží k Zemi, *Rudé právo*, 24. 7. 1969, roč. 49, č. 172, s. 1, 7.

ČTK. Silné otřesy půdy na Měsíci?, *Rudé právo*, 24. 7. 1969, roč. 49, č. 172, s. 7.

ČTK. Nixon na cestách, *Rudé právo*, 24. 7. 1969, roč. 49, č. 172, s. 7.

ČTK/pč. Apollo 11 přistálo, *Rudé právo*, 25. 7. 1969, roč. 49, č. 173, s. 1, 7.

ČTK. ČSAV k letu Apolla 11, *Rudé právo*, 26. 7. 1969, roč. 49, č. 174, s. 1.

NESG. Člověk je připraven k novým úspěchům v kosmu, *Rudé právo*, 26. 7. 1969, roč. 49, č. 174, s. 7.

24 hodin v zahraničí, *Rudé právo*, 28. 7. 1969, roč. 49, č. 175, s. 3.

ČTK. Otřesy půdy na Měsíci, *Rudé právo*, 29. 7. 1969, roč. 49, č. 176, s. 3.

ŠETLÍK, Ilja. Měsíční inspirace aneb Humor apollónský, *Rudé právo*, 29. 7. 1969, roč. 49, č. 176, s. 3.

HÁLEK, Antonín. Spolehlivost kosmonautiky – příklad i pro nás, *Rudé právo*, 30. 7. 1969, roč. 49, č. 177, s. 6.

ČTK. První poznatky o měsíční půdě, *Rudé právo*, 30. 7. 1969, roč. 49, č. 177, s. 7.

Rudé právo, 31. 7. 1969, roč. 49, č. 178, s. 7.

Rudé právo, 1. 8. 1969, roč. 49, č. 179.

ČTK. 24 hodin v zahraničí, *Rudé právo*, 2. 8. 1969, roč. 49, č. 180, s. 7.

ČTK. Vzdálenost mezi Měsícem a Zemí, *Rudé právo*, 4. 8. 1969, roč. 49, č. 181, s. 3.

ČTK. Nad druhou schránkou s měsíčním materiálem, *Rudé právo*, 5. 8. 1969, roč. 49, č. 182, s. 1.

ČTK. Apollo 13 a 14 bude na Měsíci 33 hodin, *Rudé právo*, 8. 8. 1969, roč. 49, č. 185, s. 7.

ČTK. 24 hodin v zahraničí, *Rudé právo*, 11. 8. 1969, roč. 49, č. 187, s. 3.

ČTK. Jaké budou plány USA s výpravou k Marsu?, *Rudé právo*, 12. 8. 1969, roč. 49, č. 188, s. 7.

ČTK. Přistání viselo na vlásku, *Rudé právo*, 13. 8. 1969, roč. 49, č. 189, s. 7.

ČTK. Uvítání kosmonautů Apolla v New Yorku, *Rudé právo*, 14. 8. 1969, roč. 49, č. 190, s. 7.

ČTK. „Banket století“ na počest posádky Apolla 11, *Rudé právo*, 15. 8. 1969, roč. 49, č. 191, s. 7.

ČTK. Nadšené uvítání kosmonautů v Houstonu, *Rudé právo*, 18. 8. 1969, roč. 49, č. 193, s. 3.

ČTK. 24 hodin v zahraničí, *Rudé právo*, 25. 8. 1969, roč. 49, č. 199, s. 3.

Mladá fronta

- REUTERS. Poselství na Měsíci, *Mladá fronta*, 3. 7. 1969, roč. 25, č. 154, s. 5.
- ČTK. Úspěšný start, *Mladá fronta*, 4. 7. 1969, roč. 25, č. 155, s. 5.
- ČTK. Přistane Orel, *Mladá fronta*, 8. 7. 1969, roč. 25, č. 158, s. 1, 5.
- ČTK. Diamanty na Měsíci?, *Mladá fronta*, 9. 7. 1969, roč. 25, č. 159, s. 1, 5.
- ČTK. Cena za Měsíc, *Mladá fronta*, 10. 7. 1969, roč. 25, č. 160, s. 5.
- ČTK. Nácvik záchrany, *Mladá fronta*, 11. 7. 1969, roč. 25, č. 161, s. 1, 5.
- Vtk. Tak poletí na Měsíc, *Mladá fronta*, 12. 7. 1969, roč. 25, č. 162, s. 1, 5.
- REUTERS. Měsíční dopis, *Mladá fronta*, 12. 7. 1969, roč. 25, č. 162, s. 5.
- SADIL, Josef. Měsíc, týden před člověkem, *Mladá fronta*, 12. 7. 1969, roč. 25, č. 162, s. 1, 2 (příloha).
- Ker. Apollo v televizi, *Mladá fronta*, 14. 7. 1969, roč. 25, č. 163, s. 2.
- Ker. Stupně k Měsíci, *Mladá fronta*, 14. 7. 1969, roč. 25, č. 163, s. 3.
- Mf. Měsíční horečka vrcholí, *Mladá fronta*, 15. 7. 1969, roč. 25, č. 164, s. 1.
- PACNER, Karel. Zde mys Kennedy, volá Karel Pacner, *Mladá fronta*, 16. 7. 1969, roč. 25, č. 165, s. 1, 5.
- Vtk. Trojice z Apolla 11, *Mladá fronta*, 16. 7. 1969, roč. 25, č. 165, s. 5.
- PACNER, Karel: Začala velká cesta pozemšťanů, *Mladá fronta*, 17. 7. 1969, roč. 25, č. 166, s. 1, 5.
- Pod. Tři otázky kosmonautům, *Mladá fronta*, 17. 7. 1969, roč. 25, č. 166, s. 5.
- PACNER, Karel. Měsíc se blíží, *Mladá fronta*, 18. 7. 1969, roč. 25, č. 167, s. 1, 5.
- VÍTEK, Antonín. Cesta signálů z Měsíce, *Mladá fronta*, 18. 7. 1969, roč. 25, č. 167, s. 3.
- PACNER, Karel. Měsíc na dosah člověka, *Mladá fronta*, 19. 7. 1969, roč. 25, č. 168, s. 1, 5.
- PACNER, Karel. Kolumbovská rizika, *Mladá fronta*, 19. 7. 1969, roč. 25, č. 168, s. 1, 2 (příloha).
- ČADA, Josef. Deset let života, *Mladá fronta*, 19. 7. 1969, roč. 25, č. 168, s. 2 (příloha).
- PACNER, Karel. Lidé na Měsíci, *Mladá fronta*, 21. 7. 1969, roč. 25, č. 169, s. 1.
- LALA, Petr. První přístroje instalované lidmi, *Mladá fronta*, 21. 7. 1969, roč. 25, č. 169, s. 3.
- PACNER, Karel. První lidské stopy na Měsíci, *Mladá fronta*, 22. 7. 1969, roč. 25, č. 170, s. 1, 3.
- DAVID, Jiří. Mikrobi hrozí, *Mladá fronta*, 22. 7. 1969, roč. 25, č. 170, s. 3.
- PACNER, Karel. Columbie se vrací, *Mladá fronta*, 23. 7. 1969, roč. 25, č. 171, s. 1, 5.
- Aa. S Mladou frontou na Měsíc. *Mladá fronta*, 23. 7. 1969, roč. 25, č. 171, s. 2.
- PACNER, Karel. Biologická bariéra pro kosmonauty, *Mladá fronta*, 24. 7. 1969, roč. 25, č. 172, s. 1, 2.
- MF-Space. Columbie šťastně přistála, *Mladá fronta*, 25. 7. 1969, roč. 25, č. 173, s. 1, 5.
- PACNER, Karel. Amerika v očekávání vítězů, *Mladá fronta*, 25. 7. 1969, roč. 25, č. 173, s. 1, 2.
- Ker. Zadostiučnění ing. Houbolta, *Mladá fronta*, 26. 7. 1969, roč. 25, č. 174, s. 1, 2.
- ČTK. Kosmonauté doma, *Mladá fronta*, 28. 7. 1969, roč. 25, č. 175, s. 1, 2.
- ČTK. Otřesy na Měsíci, *Mladá fronta*, 29. 7. 1969, roč. 25, č. 176, s. 1.
- REUTERS. Kosmonauté v plné práci, *Mladá fronta*, 31. 7. 1969, roč. 25, č. 178, s. 1.
- ČT. Druhý den karantény, *Mladá fronta*, 2. 8. 1969, roč. 25, č. 181, s. 5.
- Mladá fronta*, 7. 8. 1969, roč. 25, č. 184, s. 1.
- SEMCISINOVA, Danuše. Apollo 11 v tónech, *Mladá fronta*, 9. 8. 1969, roč. 25, č. 186, s. 4.
- PACNER, Karel. Byl jsem akreditován u NASA, *Mladá fronta*, 9. 8. 1969, roč. 25, č. 186, s. 1 (příloha).
- BENDA, Aleš. Valčík s USA, *Mladá fronta*, 12. 8. 1969, roč. 25, č. 188, s. 3.

ČTK. Triumf v New Yorku, *Mladá fronta*, 14. 8. 1969, roč. 25, č. 190, s. 5.
ČTK. Banket století, *Mladá fronta*, 15. 8. 1969, roč. 25, č. 191, s. 5.
ČTK. Stáří Měsíce, *Mladá fronta*, 25. 8. 1969, roč. 25, č. 199, s. 2.
ČTK. Seismometr vynechává, *Mladá fronta*, 28. 8. 1969, roč. 25, č. 202, s. 5.
AFP. Jak starý je Měsíc? *Mladá fronta*, 30. 8. 1969, roč. 25, č. 204, s. 5.
FALLACIOVÁ, Oriana. Tantalova muka Donalda Slaytona, *Mladá fronta*, 30. 8. 1969, roč. 25, č. 204, s. 2 (příloha).

Svobodné slovo

NESG. Styk s lidmi zakázán, *Svobodné slovo*, 2. 7. 1969, roč. 25, č. 153, s. 2.
NESG. Poselství na Měsíc, *Svobodné slovo*, 3. 7. 1969, roč. 25, č. 154, s. 1.
NESG. Simulovaný start Apolla, *Svobodné slovo*, 4. 7. 1969, roč. 25, č. 155, s. 2.
TOUFAR, Pavel. Před výpravou století, *Svobodné slovo*, 4. 7. 1969, roč. 25, č. 155, s. 2.
TOUFAR, Pavel. Měsíční lavina jménem Apollo, *Svobodné slovo*, 5. 7. 1969, roč. 25, č. 156, s. 9.
NESG. Poslední fáze příprav, *Svobodné slovo*, 8. 7. 1969, roč. 25, č. 158, s. 1, 2.
NESG. Trio z Apolla cvičí kosmické rendez-vous, *Svobodné slovo*, 9. 7. 1969, roč. 25, č. 159, s. 2.
Pt. Je to velké štěstí..., *Svobodné slovo*, 9. 7. 1969, roč. 25, č. 159, s. 2.
NESG. Tanec miliard kolem Apolla 11, *Svobodné slovo*, 10. 7. 1969, roč. 25, č. 160, s. 2.
ČTK. Kosmonauti trénují záchranné manévry, *Svobodné slovo*, 11. 7. 1969, roč. 25, č. 161, s. 2.
Č. Invaze na Floridu, *Svobodné slovo*, 12. 7. 1969, roč. 25, č. 162, s. 1.
NESG. Program Apolla 11, *Svobodné slovo*, 12. 7. 1969, roč. 25, č. 162, s. 2.
AFP. Bardotová a Dalí o Měsíci, *Svobodné slovo*, 12. 7. 1969, roč. 25, č. 162, s. 2.
TOUFAR, Pavel. Budou mít doma měsíční kámen, *Svobodné slovo*, 12. 7. 1969, roč. 25, č. 162, s. 9.
NESG. Trio z Apolla odpočívalo, *Svobodné slovo*, 14. 7. 1969, roč. 25, č. 163, s. 2.
NESG. Florida zaplavena, *Svobodné slovo*, 15. 7. 1969, roč. 25, č. 164, s. 2.
Pt. Michael Collins, *Svobodné slovo*, 15. 7. 1969, roč. 25, č. 164, s. 2.
Jl. Armstrong může přistát, *Svobodné slovo*, 16. 7. 1969, roč. 25, č. 165, s. 1.
Pt. Edwin Aldrin, *Svobodné slovo*, 16. 7. 1969, roč. 25, č. 165, s. 2.
NESG. Trio věří v úspěch Apolla 11, *Svobodné slovo*, 16. 7. 1969, roč. 25, č. 165, s. 2.
NESG. Legendární den, *Svobodné slovo*, 17. 7. 1969, roč. 25, č. 166, s. 1, 2.
Pt. Neil Armstrong, *Svobodné slovo*, 17. 7. 1969, roč. 25, č. 166, s. 2.
Pt. Měsíční kolotoč, *Svobodné slovo*, 17. 7. 1969, roč. 25, č. 166, s. 2.
Pt. Apollo se řítí k Měsíci, *Svobodné slovo*, 18. 7. 1969, roč. 25, č. 167, s. 1, 2.
Ná, pt. Triumf lidstva, *Svobodné slovo*, 19. 7. 1969, roč. 25, č. 168, s. 1.
NESG. Před přistáním na Marsu, *Svobodné slovo*, 19. 7. 1969, roč. 25, č. 168, s. 2.
NESG. Oběžná dráha Luny 15 neohrozí let Apolla, *Svobodné slovo*, 19. 7. 1969, roč. 25, č. 168, s. 2.
TOUFAR, Pavel. Letí s nimi celý svět, *Svobodné slovo*, 19. 7. 1969, roč. 25, č. 168, s. 9.
Pt. Americký Orel na Měsíci, *Svobodné slovo*, 21. 7. 1969, roč. 25, č. 169, s. 1, 2.
HODAČ, Jiří. Pondělní sloupek, *Svobodné slovo*, 21. 7. 1969, roč. 25, č. 169, s. 1.
Ok. Viděli jsme na obrazovce, *Svobodné slovo*, 21. 7. 1969, roč. 25, č. 169, s. 2.

TOUFAR, Pavel: Horký týden v kosmu, *Svobodné slovo*, 23. 7. 1969, roč. 25, č. 171, s. 2.
Pt. Trio dnes na Zemi, *Svobodné slovo*, 24. 7. 1969, roč. 25, č. 172, s. 1.
Pt-čt. Závěr velkolepé cesty, *Svobodné slovo*, 25. 7. 1969, roč. 25, č. 173, s. 1.
TOUFAR, Pavel: Poselství Apolla, *Svobodné slovo*, 26. 7. 1969, roč. 25, č. 174, s. 2.
NESG. Měsíční trio doma, *Svobodné slovo*, 28. 7. 1969, roč. 25, č. 175, s. 1.
NESG. První den v Houstonu, *Svobodné slovo*, 29. 7. 1969, roč. 25, č. 176, s. 1.
Pt. Po Měsíci na řadě Mars, *Svobodné slovo*, 30. 7. 1969, roč. 25, č. 177, s. 1, 2.
NESG. V karanténě i Apollo, *Svobodné slovo*, 31. 7. 1969, roč. 25, č. 178, s. 2.
NESG. V Houstonu už 19 vězňů, *Svobodné slovo*, 2. 8. 1969, roč. 25, č. 180, s. 2.
TOUFAR, Pavel: Získáme i Rudou planetu?, *Svobodné slovo*, 2. 8. 1969, roč. 25, č. 180, s. 9.
NESG. Astronauti jsou o. k., *Svobodné slovo*, 5. 8. 1969, roč. 25, č. 182, s. 1.
NESG. Za týden z karantény, *Svobodné slovo*, 6. 8. 1969, roč. 25, č. 183, s. 2.
NESG. Měsíční kameny odhalují jen pozvolna svůj prapůvod, *Svobodné slovo*, 9. 8. 1969, roč. 25, č. 186, s. 2.
Pt. Země nebyla zamořena, *Svobodné slovo*, 12. 8. 1969, roč. 25, č. 188, s. 2.
Pt. Dramatické přistání, *Svobodné slovo*, 13. 8. 1969, roč. 25, č. 189, s. 2.
BUCHWALD, Art: Ve jménu Marťanstva, *Svobodné slovo*, 13. 8. 1969, roč. 25, č. 189, s. 2.
ČTK. Statisíce Newyorčanů uvítalo trio z Apolla 11, *Svobodné slovo*, 14. 8. 1969, roč. 25, č. 190, s. 2.
NESG. Banket století v Los Angeles, *Svobodné slovo*, 15. 8. 1969, roč. 25, č. 191, s. 2.
TOUFAR, Pavel: Sladký život kosmických poutníků, *Svobodné slovo*, 16. 8. 1969, roč. 25, č. 192, s. 10.
NESG. Budou v roce 1981 na Marsu?, *Svobodné slovo*, 18. 8. 1969, roč. 25, č. 193, s. 2.
NESG. Seismometr na Měsíci přežil měsíční noc, *Svobodné slovo*, 21. 8. 1969, roč. 25, č. 196, s. 2.
NESG. Vědci překvapeni, *Svobodné slovo*, 25. 8. 1969, roč. 25, č. 199, s. 1.

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1: Výskyt článků v Rudém právu v červenci 1969 (tabulka)
- Příloha č. 2: Výskyt článků v Rudém právu v srpnu 1969 (tabulka)
- Příloha č. 3: Výskyt článků v Mladé frontě v červenci 1969 (tabulka)
- Příloha č. 4: Výskyt článků v Mladé frontě v srpnu 1969 (tabulka)
- Příloha č. 5: Výskyt článků ve Svobodném slovu v červenci 1969 (tabulka)
- Příloha č. 6: Výskyt článků ve Svobodném slovu v srpnu 1969 (tabulka)
- Příloha č. 7: Přehled výskytu použitých článků v Rudém právu na stranách (tabulka)
- Příloha č. 8: Přehled výskytu použitých článků v Mladé frontě na stranách (tabulka)
- Příloha č. 9: Přehled výskytu použitých článků ve Svobodném slovu na stranách (tabulka)
- Příloha č. 10: Titulní strana Rudého práva z 21. července 1969 (obrázek)
- Příloha č. 11: Titulní strana Mladé fronty ze 17. července 1969 (obrázek)

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Výskyt článků v Rudém právu v červenci 1969 (tabulka)

	Rudé právo (červenec 1969)				
	texty původní	texty nesignované	texty agenturní	počet fotografií	bodů za strany
1. 7.	0	0	0	0	0
2. 7.	0	0	1	0	1
3. 7.	0	1	0	0	1
4. 7.	0	0	1	0	1
5. 7.	0	0	0	0	0
6. 7.					
7. 7.	0	0	0	0	0
8. 7.	0	0	1	0	1
9. 7.	0	0	1	0	1
10. 7.	0	0	0	0	0
11. 7.	0	1	0	0	1
12. 7.	0	0	1	0	1
13. 7.					
14. 7.	1	1	1	0	4
15. 7.	0	0	0	0	0
16. 7.	1	0	1	1	4
17. 7.	0,5	0	0,5	2	3
18. 7.	1,5	0	0,5	1	3
19. 7.	0,5	0	0,5	1	3
20. 7.					
21. 7.	0,5	0	0,5	1	3
22. 7.	1,5	0	1,5	1	3
23. 7.	0,5	0	0,5	0	3
24. 7.	0,5	0	2,5	0	3
25. 7.	0,5	0	0,5	1	3
26. 7.	0	1	1	0	3
27. 7.					
28. 7.	0	0	1	0	1
29. 7.	1	0	1	0	1
30. 7.	1	0	1	1	2
31. 7.	0	0	0	0	0
Celkem	10	4	18	9	46

Příloha č. 2: Výskyt článků v Rudém právu v srpnu 1969 (tabulka)

Rudé právo (srpen 1969)					
	texty původní	texty nesignované	texty agenturní	počet fotografií	bodů za strany
1. 8.	0	0	0	0	0
2. 8.	0	0	1	0	1
3. 8.					
4. 8.	0	0	1	0	1
5. 8.	0	0	1	0	2
6. 8.	0	0	0	0	0
7. 8.	0	0	0	0	0
8. 8.	0	0	1	0	1
9. 8.	0	0	0	0	0
10. 8.					
11. 8.	0	0	1	0	1
12. 8.	0	0	1	0	1
13. 8.	0	0	1	1	1
14. 8.	0	0	1	0	1
15. 8.	0	0	1	1	1
16. 8.	0	0	0	0	0
17. 8.					
18. 8.	0	0	1	0	1
19. 8.	0	0	0	0	0
20. 8.	0	0	0	0	0
21. 8.	0	0	0	0	0
22. 8.	0	0	0	0	0
23. 8.	0	0	0	0	0
24. 8.					
25. 8.	0	0	1	0	1
26. 8.	0	0	0	0	0
27. 8.	0	0	0	0	0
28. 8.	0	0	0	0	0
29. 8.	0	0	0	0	0
30. 8.	0	0	0	0	0
31. 8.					
Celkem	0	0	11	2	12

Příloha č. 3: Výskyt článků v Mladé frontě v červenci 1969 (tabulka)

	Mladá fronta (červenec 1969)				
	texty původní	texty nesignované	texty agenturní	počet fotografií	bodů za strany
1. 7.	0	0	0	1	1
2. 7.	0	0	0	0	0
3. 7.	0	0	1	0	1
4. 7.	0	0	1	0	1
5. 7.	0	0	0	0	0
6. 7.					
7. 7.	0	0	0	0	0
8. 7.	0	0	1	2	3
9. 7.	0	0	1	1	3
10. 7.	0	0	2	0	3
11. 7.	0	0	1	0	3
12. 7.	2	0	2	1	5
13. 7.					
14. 7.	2	0	1	1	4
15. 7.	1	0	0	1	3
16. 7.	3	0	0	4	3
17. 7.	3	0	1	4	3
18. 7.	4	0	1	3	4
19. 7.	10	0	3	10	11
20. 7.					
21. 7.	6	0	1	4	4
22. 7.	7	0	1	9	5
23. 7.	4	0	1	4	4
24. 7.	4	0	0	4	4
25. 7.	3	0	0	1	4
26. 7.	2	0	2	1	4
27. 7.					
28. 7.	0	0	2	1	3
29. 7.	0	0	2	0	3
30. 7.	0	0	1	1	3
31. 7.	1	0	1	1	3
Celkem	52	0	26	54	85

Příloha č. 4: Výskyt článků v Mladé frontě v srpnu 1969 (tabulka)

Mladá fronta (srpen 1969)					
	texty původní	texty nesignované	texty agenturní	počet fotografií	bodů za strany
1. 8.	0	0	0	0	0
2. 8.	0	0	1	1	3
3. 8.					
4. 8.	0	0	0	0	0
5. 8.	0	0	1	0	1
6. 8.	0	0	0	0	0
7. 8.	0	0	0	2	2
8. 8.	0	0	1	0	1
9. 8.	2	0	1	2	3
10. 8.					
11. 8.	0	0	1	0	2
12. 8.	0	0	1	0	1
13. 8.	0	0	1	0	3
14. 8.	0	0	1	0	1
15. 8.	0	0	1	0	1
16. 8.	0	0	0	0	0
17. 8.					
18. 8.	0	0	0	0	0
19. 8.	0	0	0	0	0
20. 8.	0	0	0	0	0
21. 8.	0	0	0	0	0
22. 8.	0	0	0	0	0
23. 8.	0	0	0	0	0
24. 8.					
25. 8.	0	0	1	0	1
26. 8.	0	0	0	0	0
27. 8.	0	0	0	0	0
28. 8.	0	0	1	0	1
29. 8.	0	0	0	0	0
30. 8.	0	0	2	0	2
31. 8.					
Celkem	2	0	13	5	22

Příloha č. 5: Výskyt článků ve Svobodném slovu v červenci 1969 (tabulka)

	Svobodné slovo (červenec 1969)				
	texty původní	texty nesignované	texty agenturní	počet fotografií	bodů za strany
1. 7.	0	0	0	0	0
2. 7.	0	1	0	0	1
3. 7.	0	1	0	0	2
4. 7.	1	1	0	0	1
5. 7.	1	0	0	2	1
6. 7.					
7. 7.	0	0	0	0	0
8. 7.	0	1	0	0	3
9. 7.	0	1	1	0	1
10. 7.	0	1	0	0	1
11. 7.	0	0	1	0	1
12. 7.	2	1	1	2	4
13. 7.					
14. 7.	0	1	0	0	1
15. 7.	1	1	0	1	1
16. 7.	2	1	0	2	2
17. 7.	2	1	0	3	3
18. 7.	1	1	0	1	3
19. 7.	2	2	3	3	4
20. 7.					
21. 7.	3	0	0	1	3
22. 7.	3	1	1	6	3
23. 7.	4	1	0	1	3
24. 7.	1	1	0	1	3
25. 7.	2	0	1	2	3
26. 7.	2	1	0	2	3
27. 7.					
28. 7.	0	1	0	0	2
29. 7.	0	1	0	0	2
30. 7.	1	1	0	0	3
31. 7.	0	1	0	0	1
Celkem	28	22	8	27	55

Příloha č. 6: Výskyt článků ve Svobodném slovu v srpnu 1969 (tabulka)

Svobodné slovo (srpen 1969)					
	texty původní	texty nesignované	texty agenturní	počet fotografií	bodů za strany
1. 8.	0	0	0	0	0
2. 8.	1	1	0	1	2
3. 8.					
4. 8.	0	0	0	0	0
5. 8.	0	1	0	0	2
6. 8.	0	1	0	1	1
7. 8.	0	0	0	0	0
8. 8.	0	0	0	0	0
9. 8.	0	1	0	0	1
10. 8.					
11. 8.	0	1	0	0	1
12. 8.	1	0	0	0	1
13. 8.	1	0	1	0	1
14. 8.	0	0	1	0	1
15. 8.	0	1	0	1	1
16. 8.	1	0	0	2	1
17. 8.					
18. 8.	0	1	0	0	1
19. 8.	0	0	0	0	0
20. 8.	0	0	0	0	0
21. 8.	0	1	0	0	1
22. 8.	0	0	0	0	0
23. 8.	0	0	0	0	0
24. 8.					
25. 8.	0	1	0	0	2
26. 8.	0	0	0	0	0
27. 8.	0	0	0	0	0
28. 8.	0	0	0	0	0
29. 8.	0	0	0	0	0
30. 8.	0	0	0	0	0
31. 8.					
Celkem	4	9	2	5	16

Příloha č. 7: Přehled výskytu použitých článků v Rudém právu na stranách (tabulka)

RUDÉ PRÁVO		
Datum	Strana	Titulek článku
2. 7.	3	Přípravy k letu Apolla 11 do závěrečné fáze
3. 7.	7	Poselství na Měsíc
4. 7.	7	Úspěšná zkouška startu
8. 7.	7	Nixon odvolal večeri s astronauty
9. 7.	7	Apollo přiveze z Měsíce 50 kg vzorků půdy
10. 7.	1	Podivuhodná tajemství měsíční krajiny
11. 7.	6	Přípravy startu Apollo 11 vrcholí
12. 7.	7	Poslední přípravné období před startem Apollo 11 k Měsíci
14. 7.	1	Raketa SSSR pro měsíční vzorky?
14. 7.	3	Posádka Apollo 11 zdráva
14. 7.	5	Po Měsíci až k Jupiteru?
15. 7.	1	L'Humanité k vypuštění Luny 15
16. 7.	1, 7	Start na Měsíc
16. 7.	6	Z Houstonu na Měsíc
17. 7.	1, 7	Lidé letí na Měsíc
18. 7.	7	Nejriskantnější let do vesmíru pokračuje
18. 7.	7	Amerika hledí k nebi
19. 7.	1, 7	Apollo 11 se blíží k Měsíci
21. 7.	1, 7	První člověk vstoupil na Měsíc
22. 7.	1, 7	Apollo 11 se vrací na Zemi
22. 7.	1	Blahopřání do USA
22. 7.	7	Lidstvo překonává fantazii Julese Verna
23. 7.	1, 7	Apollo 11 na trase Měsíc-Země
24. 7.	1, 7	Apollo 11 se blíží k Zemi
24. 7.	7	Silné otřesy půdy na Měsíci?
24. 7.	7	Nixon na cestách
25. 7.	1, 7	Apollo 11 přistálo
26. 7.	1	ČSAV k letu Apolla 11
26. 7.	7	Člověk je připraven k novým úspěchům v kosmu
28. 7.	3	24 hodin v zahraničí
29. 7.	3	Otřesy půdy na Měsíci
29. 7.	3	Měsíční inspirace aneb Humor apollónský
30. 7.	6	Spolehlivost kosmonautiky – příklad i pro nás
30. 7.	7	První poznatky o měsíční půdě
2. 8.	7	24 hodin v zahraničí
4. 8.	3	Vzdálenost mezi Měsícem a Zemí
5. 8.	1	Nad druhou schránkou s měsíčním materiálem
8. 8.	7	Apollo 13 a 14 bude na Měsíci 33 hodin
11. 8.	3	24 hodin v zahraničí
12. 8.	7	Jaké budou plány USA s výpravou k Marsu?
13. 8.	7	Přistání viselo na vlásku

14. 8.	7	Uvítání kosmonautů Apolla v New Yorku
15. 8.	7	„Banket století“ na počest posádky Apolla 11
18. 8.	3	Nadšené uvítání kosmonautů v Houstonu
25. 8.	3	24 hodin v zahraničí

Příloha č. 8: Přehled výskytu použitých článků v Mladé frontě na stranách (tabulka)

MLADÁ FRONTA		
Datum	Strana	Titulek článku
3. 7.	5	Poselství na Měsíci
4. 7.	5	Úspěšný start
8. 7.	1, 5	Přistane Orel
9. 7.	1, 5	Diamanty na Měsíci?
10. 7.	5	Cena za Měsíc
11. 7.	1, 5	Nácvik záchrany
12. 7.	1, 5	Tak poletí na Měsíc
12. 7.	5	Měsíční dopis
12. 7.	1, 2 (p)	Měsíc, týden před člověkem
14. 7.	2	Apollo v televizi
14. 7.	3	Stupně k Měsíci
15. 7.	1	Měsíční horečka vrcholí
16. 7.	1, 5	Zde mys Kennedy, volá Karel Pacner
16. 7.	5	Trojice z Apolla 11
17. 7.	1, 5	Začala velká cesta pozemšťanů
17. 7.	5	Tři otázky kosmonautům
18. 7.	1, 5	Měsíc se blíží
18. 7.	3	Cesta signálu z Měsíce
19. 7.	1, 5	Měsíc na dosah člověka
19. 7.	1, 2 (p)	Kolumbovská rizika
19. 7.	2 (p)	Deset let života
21. 7.	1	Lidé na Měsíci
21. 7.	3	První přístroje instalované lidmi
22. 7.	1, 3	První lidské stopy na Měsíci
22. 7.	3	Mikrobi hrozí
23. 7.	1, 5	Columbie se vrací
23. 7.	2	S Mladou frontou na Měsíc
24. 7.	1, 2	Biologická bariéra pro kosmonauty
25. 7.	1, 5	Columbie šťastně přistála
25. 7.	1, 2	Amerika v očekávání vítězů
25. 7.	1, 2	Zadostiučinění ing. Houbolta
28. 7.	1, 2	Kosmonauté doma
29. 7.	1	Otřesy na Měsíci
31. 7.	1	Kosmonauté v plné práci
2. 8.	5	Druhý den karantény

9. 8.	4	Apollo 11 v tónech
9. 8.	1 (p)	Byl jsem akreditován u NASA
12. 8.	3	Valčík s USA
14. 8.	5	Triumf v New Yorku
15. 8.	5	Banket století
25. 8.	2	Stáří Měsíce
28. 8.	5	Seismometr vynechává
30. 8.	5	Jak starý je Měsíc?
30. 8.	2 (p)	Tantalova muka Donalda Slaytona

Příloha č. 9: Přehled výskytu použitých článků ve Svobodném slovu na stranách (tabulka)

SVOBODNÉ SLOVO		
Datum	Strana	Titulek článku
2. 7.	2	Styk s lidmi zakázán
3. 7.	1	Poselství na Měsíc
4. 7.	2	Simulovaný start Apolla
4. 7.	2	Před výpravou století
5. 7.	9	Měsíční lavina jménem Apollo
8. 7.	1, 2	Poslední fáze příprav
9. 7.	2	Trio z Apolla cvičí kosmické rendez-vous
9. 7.	2	Je to velké štěstí...
10. 7.	2	Tanec miliard kolem Apolla 11
11. 7.	2	Kosmonauti trénují záchranné manévry
12. 7.	1	Invaze na Floridu
12. 7.	2	Program Apolla 11
12. 7.	2	Bardotová a Dali o Měsíci
12. 7.	9	Budou mít doma měsíční kámen
14. 7.	2	Trio z Apolla odpočívalo
15. 7.	2	Florida zaplavena
15. 7.	2	Michael Collins
16. 7.	1	Armstrong může přistát
16. 7.	2	Edwin Aldrin
16. 7.	2	Trio věří v úspěch Apolla 11
17. 7.	1, 2	Legendární den
17. 7.	2	Neil Armstrong
17. 7.	2	Měsíční kolotoč
18. 7.	1, 2	Apollo se řítí k Měsíci
19. 7.	1	Triumf lidstva
19. 7.	2	Před přistáním na Marsu
19. 7.	2	Oběžná dráha Luny 15 neohrozí let Apolla
19. 7.	9	Letí s nimi celý svět
21. 7.	1, 2	Americký Orel na Měsíci
21. 7.	1	Pondělní sloupek

21. 7.	2	Viděli jsme na obrazovce
23. 7.	2	Horký týden v kosmu
24. 7.	1	Trio dnes na Zemi
25. 7.	1	Závěr velkolepé cesty
26. 7.	2	Poselství Apolla
28. 7.	1	Měsíční trio doma
29. 7.	1	První den v Houstonu
30. 7.	1, 2	Po Měsíci na řadě Mars
31. 7.	2	V karanténě i Apollo
2. 8.	2	V Houstonu už 19 vězňů
2. 8.	9	Získáme i Rudou planetu?
5. 8.	1	Astronauti jsou o. k.
6. 8.	2	Za týden z karantény
9. 8.	2	Měsíční kameny odhalují jen pozvolna svůj prapůvod
12. 8.	2	Země nebyla zamořena
13. 8.	2	Dramatické přistání
13. 8.	2	Ve jménu Marťanstva
14. 8.	2	Statisíce Newyorčanů uvítalo trio z Apolla 11
15. 8.	2	Banket století v Los Angeles
16. 8.	10	Sladký život kosmických poutníků
18. 8.	2	Budou v roce 1981 na Marsu?
21. 8.	2	Seismometr na Měsíci přežil měsíční noc
25. 8.	1	Vědci překvapeni

